БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ЁШ ЛЕНИНЧИ

Газета 1925 йил 8 февралдан чиқа бошлаган

1990 йил 15 сентябрь Шанба

№ 176 (13.612). Баҳоси 3 тийин.

• ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИНИНГ БОШ НАШРИ •

Фарғона комсомоли 70 ёшда

Энг яхши истакларимиз сизга

Улуғ инқилобнинг дастлабки қайноқ йилларида туғилган, илм-маърифат, бунёдкорлик дунёсига дадил юз бурган, байналмилаллик руҳига йўғрилган Фарғона комсомоли 70 ёшга тўлди. Бугун биз янги, ҳур ҳаёт сари илк йўл очган, биринчи комсомол ячейкаларини тузган, йигит-қизлар турмушига маърифат нурини сочган биринчи комсомолларнинг исм-шарифларини фахр-ифтихор билан тилга оламиз. Булар — Абдулла Набиев, Тожихон Шодиева, Мамадали Топиболдиев ва юзлаб, минглаб бошқа кашшоф комсомоллар. Улар жумҳуриятимиз ҳаётининг барча жабҳаларида жасорат ва ибрат намуналарини кўрсатганлар. Иродали комсомолларнинг қатағон, машаққатли уруш йилларида ҳам, ундан кейинги тикланиш даврида ҳам амалга оширган ажойиб ишлари тарих саҳифасига зарварақ бўлиб кирган.

Ҳозирги қайта қуриш, янгиланиш, демократиялаш жараёни ҳам мана шу боис ўтилган йўллар билан ҳамнафас, кўпгина муаммолар эса ҳамоҳангдир. Комсомол, шу жумладан, вилоят ёшлар уюшмаси катта йўл бошида турибди.

Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси Фарғона комсомолини қутлуғ айём, катта байрам билан муборакбод этади ва унинг сафларида камолот мактабини ўтаган барча авлодларни, ҳозирги навқирон аъзоларини сидқидилдан табриклайди.

ЎЗБЕКИСТОН ЛКЁИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ.

СУРАТДА: Бутуниттифоқ ўқувчи ёшлар йиғини қатнашчиси, Боғдод ноҳиясидаги Дзержинский номли 11-мактабнинг 11-синф ўқувчиси Нилуфар Йўлдошева.

Аъзамжон МИРЗАЖОН сурати.

ШОНЛИ ЙЎЛ

Суронли, машаққатли, қийинчиликларга тўла 70 йил. Фарғона вилоят комсомол ташкилоти учун бу йўлни босиб ўтиш осонликча кечмади. Гоҳида суриниди, гоҳида қоқинди, аммо синовларга бардош берди. Оловли йиллар уни тоблади, чиниқтирди. Ёшларни эса ҳамиша ўз ортидан эргаштира билди. Суҳбатдошимиз вилоят комсомол қўмитасининг саркотиби Адҳамжон ОРЗИМАТОВ. Йигит-қизлар уни бир неча номзод орасидан танлаб етакчиликка сайлашган...

— Адҳамжон, Абдулла Набиев, Тожихон Шодиева, Владислав Сурвилло каби оташқалблар ҳақида гап боргудек бўлса Фарғона комсомолига тамал тоши қўйганлар ёдга тушади...

— Зулмат қўйнида машъал бўлиб порлаш қийин. Унинг уддасидан чиқиш учун Данконинг юраги керак. Мусулмон ёшлари орасида Данкодек жон фидолар йўқмиди? Янги тузум муҳолифлари тишларини қайраб турган кезда шоир таъкидлагандек: «Мен ёлқинман оловли даврим кўкрагидан отилиб чиққан», дея жар солгувчилар майдонга чиқди. Абдулла Набиев, Тожихон Шодиева, Ғафур Султонов, Аҳмаджон Рўзиматов каби оташқалблар ана шундайлардан эди. Комсомолнинг эртанги куни, шу ёруғ дунёда яшаб қолиши учун Абдулла Набиев, Ғафур Султонов эътиқодини қон билан оқладилар. Биргина улар эмас минглаб, миллионлаб ёшлар комсомоллик бурчига содиқ қолишди.

Тожихон Шодиеванинг жасоратини айтмайсизми? Аёлларимизни тўрт девор ортида сақлаб туришган кезда 19 ёшли қиз Шарқ хотин-қизларининг вакиласи бўлиб РКСМ VI съездига борди. Паранжи, чимматни улоқтириб янги тузум машъали бўлди. Қаҳрамон қиз ҳақида Юлиус Фучик достон битди. Унинг жасорати борасида ГДЖ, Польша, Чехословакия каби мамлакатларда кинофильмлар ишланди, асарлар ёзилди.

Инқилоб ғалабасидан кейиноқ Фарғонада, ўша суронли йилларда комсомол туғилди. Албатта, у аввалига тарқоқ ҳолда эди. Кейинроқ 1920 йилнинг бошларида Қўқонда ўлка комсомол қўмитасининг I съезди (конференция) бўлиб ўтди. Андижон, Қўқон, Наманган, Скоблев, Хўжанд сингари жойларнинг комсомол ташкилотларидан 25 нафар вакил йиғилдилар. Анжуманда Скоблев шаҳар комсомол ташкилоти етакчиси, Владислав Сурвилло Фарғона вилоят комсомол қўмитасининг биринчи саркотиби этиб сайланди.

— Кейинги вақтларда айрим ёшлар билан суҳбатлашсангиз, «Комсомол ўзи менга нима бераяпти?» дея таъна қилишади.

— Бундай ёшлардан менимча «ўзларинг комсомолга нима бераяпсизлар!» деб сўралган мақулмикан. Ахир кексалар таънали ошдан кўра беминнат бир бурда нонни афзал кўришган. Агар Абдулла Набиев, Ғафур Султонов кабилар ҳам комсомолга эътиқод ўрнига ундан бир нима таъма қилганларида нима бўларди. Оддийгина мисол Фарғона комсомолининг ветерани Чиннихол Иброҳимовани олиб қаранг. Сочи қировдек оқариб, ёши бир жойга етиб қолган бўлса ҳам, доимо ёшлар орасида. Уларнинг даврасида ўзини бардам сезади. Энг муҳими комсомол ишига, тарбиясига ўз ҳиссасини қўшаётганидан бардам тортади.

— Комсомол ўз тарихида кўп авлодларни кўрди. Бир неча йиллар аввал худди шу чўғдек безатилган ҳолда ҳамду-санолар билан нишонлар, байроқлар топширилган. Энди эса...

— Осойишталик демоқчисиз-да. Албатта, ҳайбаракаллачилик, мадҳиябозлик комсомол оёғига тушов бўлди. Аммо унинг асосий айбдори комсомол эмас. Минглаб, миллионлаб комсомол ёшлар ўша тикланиш ёки турғунлик йилларида ҳам ишлаб чиқариш соҳасида тиним билишгани йўқ, зарбдорларча ишлашган. Аммо комсомол ходимлари ҳаётдан ажраб қолишди. Мадҳиябозлик, ҳайбаракаллачилик, қоғозбозлик қобиғига ўралашиб қолдилар. Оддийгина мисол: маккажўхори, озуқа жамғаришга комсомол оталиғи дея жар солиб келдик.

— Вилоят комсомоли шаънига аччиқ, таънали гаплар ҳам айтилган кезлар бўлди, чоғи?

— Фарғона фожиасига боғлиқ гапларни айтаяпсизда. Ўрмонга ўт кетса ҳўлу-қуруқ баравар ёнаркан. Тўполон бошланишидан аввал биз ёшлар талаб ва эҳтиёжларини ўрганиб чиққан эдик. Йигит-қизларнинг қашшоқлиги, ночор аҳволи ҳақида СССР Олий Шўросига, вазирликларга мурожаатнома юбордик. Эшиги берк остоналарга бош уришимиз фойдасиз бўлди. Қаранг, шунча гап-сўз, тўполондан сўнг ҳам ёшлар муаммоларини ҳал этишга дадил киришилгани йўқ. Фирқа—ҳукуматимиз саноат корхоналари қуриш режасини ишлаб чиқди-ю, амалда дадил иш бўлмади. Ёшлар яна алданиб қолдилар. Ҳозир 40 мингга яқин ишсиз бор. Уларнинг аксарияти ёшлар.

— Адҳамжон, ҳолва деган билан оғиз чучимайди.

— Албатта биз қараб турганимиз йўқ. Қўшимча ишчи ўринлари яратиш учун курашаяпмиз. Ўтган йили вилоятдаги фойдаланилмай ётган, оборотдан ташқари ерларни ҳисоб-китоб қилган эдик. Бундай майдон оз эмас 390 гектар экан. Ҳозир ўша жойларда комсомол ширкатлари тузилган. Улар чорва учун озуқа, шунингдек, полиз маҳсулотлари етиштираётир. Бундан ташқари комсомол боғларини ташкил этганмиз. Халққа мева керакми, керак. «Интелл», «Ёшлик», «Имконият», каби ўнлаб ёшлар марказлари, ёшларнинг кўнгилли меҳнат бирлашмаларига фойдали ишдан йироқ юрган йигит-қизлар жалб этилган.

(Давоми 2-бетда).

16 сентябрь—Ўрмон ходимлари куни

АРЧАЗОР ТОМОН КЕТЯПМИЗ

Боботоғимиз кунба-кун кичрайиб бораётгандек туюлади. Йўқ, аслида ундай эмас. Чунки ҳар бир нарса менга бошқача туюлаверади, туюлаверади... Дарахтлар ўсиб мевага кирган, айримлари қуриб қолган. Янгилари эса барқ уриб ўсмоқда. Табиат қонуни олдида ҳаммаси ўз йўлида ривожланади. Ўсиш, балоғатга етиш, қариш деганларидек...

Хўш Боботоғнинг бугуни қандай?

Шўрчи ноҳиясига қарашли Боботоғ ўрмон хўжалиги директори Ҳайдар Мамаюсупов билан тоғ сари йўл олдик. Соф ҳаво, осмон кўм-кўк, у ер, бу ерда булутлар тоғ томон ёндашган. Сарғайган адирларни қуёш тафти янада қизитган. Ҳар, ҳар жойда чўпон сурувлари кўзга ташланади.

Ҳадемай тоққа етиб келдик. Арчазорлар томон кетяпмиз. Ўрмон хўжалигининг 78 минг гектар ери бўлиб, унинг 32 минг гектари ўрмон билан қопланган. Шунинг 24 минг гектари пистазор, 5 минг гектари арчазор ва 3 минг гектари бутазорлардан ташкил топган. У ерларда заранг, бодом, иргай, затаник, юлғунлар ўсади.

— Дарҳақиқат, бор нарсадан кўз юмиб бўлмайди, — гап бошлайди Ҳайдар ака. — Хўжалигимиз аъзолари имкони борича белгиланган ишларни ўз вақтида бажаришга ҳаракат қилишади. Ҳар йили 250 гектар ерга писта уруғи экилади. У бир йилда 20—25 сантиметрга қадар ўсади. Яна шуни таъкидлаб ўтишим керакки, ёввойи ҳолда писта Иттифоқимизда фақат икки жойда Боботоғда ва Туркманистоннинг Кушча шаҳри тоғ ён бағриларида ўсади. 1988 йил ҳосил мўл эди. Биргина пистанинг ўзидан 50 тонна йиғиштирилди. Ўтган йили тескари бўлди. Совуқ уриб кетди. Яна бир томони бор. Писта бир йил ҳосил берса, иккинчи йили «дам» олади. Бу йил ҳосил ёмон эмас. 12 тонна режалаштирилган. Тўғрисини айтсам Турсунзода шаҳридаги алюминий заводининг таъсири бизга ҳам етиб келди. Бодомнинг барги қуриб, нимжон бўлиб қоляпти. Одамларга, молга таъсирини қўяверасиз. Билмадим, бизларни нималар кутяпти.

Айни кунларда писта териш давом этмоқда. Писта таркибида инсон танига фойдали бўлган эфир мойи бор. Яшаш даври 300 йил. Унинг на бир ҳислати, тоғ ён бағирларини ювилиб кетишдан сақлайди. Бундан ташқари хўжаликда ўтган мавсумда 26 тонна равоч, 1 тонна холмонгул, 5 тонна андиз каби доривор ўсимликлар йиғилди.

Тоғда тўнғиз, қоплон, бўри, тулки, жайра, кийик, қашқалдоқ, тоғ эчкиси, қуён ва бошқа ёввойи ҳайвонлар, каклик, чил, бургут, калхат, калжурчи, тустовуқ ва бошқа қушлар мавжуд. Кобра ва ўқ илон ҳам учрайди.

— 1982 йили хўжалигимиздаги 20 минг гектар жойни қўриқхона қилишмоқчи бўлишган эди. Аммо бу ўз ҳолича қолиб кетди. Агар бу амалга ошганда катта ютуққа эришган бўлардик, — дейди ўрмонни қўриқлаш бўйича муҳандис Абдуқодир Мажидов. — Шу кунларда бизда 25 та ўрмон соқчиси қоровуллик қилишмоқда. Писта ўғирлаш, дарахт кесиш, ов қилишларга қарши курашда катта қоровул Гулбой Эшбоев, Чагам участкаси қўриқчиси Ашир Тўрақулов, Абдушукур Холбоев, Ҳазратбобо участкаси бошлиғи Мамаражаб Абдулҳамидов, Пойзова участкаси қўриқчиси Исо Шонаевларнинг хизмати катта. Ҳар бир участка қоровулига 5 минг гектардан жой тўғри келади. Бу мавсумда 20 нафар қонунбузар қўлга олиниб, судга топширилди. Бир дона каклик учун 25 сўм, қуён учун 50 сўм, бир кило пистага 12 сўм жарима солинади. Яқинда Шўрчи ноҳияси «Коммуна» жамоа хўжалиги аъзоси Кошмат Баротов, Тожикистоннинг Турсунзода ноҳияси Ленин номли жамоа хўжалигидан Наум Ортиқовлар жарима тўлашга мажбур бўлдилар.

Ўрмон хўжалигининг паст текислигида юз гектар жойи бўлиб унда йилига бир миллион кўчат етиштирилади. Хўжаликда 350 минг сўмлик биолаборатория ўтган йили ишга туширилди. Унда треохограмма, хабрабракин, олтинкўз каби ҳашаротлар кўпайтирилиб, 5500 гектар пистазорларда фойдаланиляпти.

20 минг гектар пистазор ноҳияларнинг жамоа ва давлат хўжаликларига қарайди. Улардан ҳеч ким фойдаланмайди, фақат мол ўтлатишдан ташқари. Ўша ерлар бизнинг хўжалигимиз ихтиёрига берилса, жуда яхши бўларди.

Тоғлар. Боботоғ, ҳали унинг бағри бойликларга тўла. Ҳайвонот дунёсига бой арчазорлари, пистазорлари мана кўз олдимда ястаниб турибди. Қоядан туриб тоғлар — дея ҳайқираман. Узоқлардан ғ...лар, ғ...лар деган акс-садо келади. Яна пичирлайман, «тоғлар...»

М. МАВЛОНОВ.

БИРИНЧИ БЎЛИШ ОСОН ЭМАС

Жумҳурият, вилоят ва ноҳиялар комсомол қўмиталарининг котибларини ошкора, демократик асосда сайлаш, айниқса, кейинги пайтларда одат тусига кириб қолди. Комсомол-ёшлар катта тажрибага эга бўлган, ташкилотчи, билимдон йигит-қизларни ўзларига етакчи қилиб сайламоқдалар.

Ўтган куни бўлиб ўтган Андижон вилояти комсомол қўмитасининг пленуми фикримизни яна бир бор исботлади. Фақат ташкилий масалани кўриб чиққан пленум ўзининг ошкоравий руҳи билан аввалгиларидан ажралиб турди.

Пленумда А. Обидқориев КПСС Марказий Қўмитаси ҳузуридаги Ижтимоий Фанлар Академиясига ўқишга кирганлиги муносабати билан у вилоят комсомол қўмитасининг биринчи котиби ва бюро аъзоси вазифасидан озод қилинди.

Пленум қатнашчилари қарийб 6 соат давомида 5 тур сайловлардан сўнг вилоят комсомол қўмитасининг биринчи котибини сайлашга муваффақ бўлдилар. Илгари вилоят комсомол қўмитасининг комсомол ташкилотлари ва кадрлар бўлими мудири бўлиб ишлаган ва айни пайтда Москва Олий фирқа мактаби тингловчиси бўлган Зафаржон Саидхўжаевни биринчи котиб қилиб сайлашди.

Пленумни Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг биринчи котиби А. Носиров олиб борди.

Пленум ишида вилоят фирқа қўмитасининг иккинчи котиби И. А. Кочмарек ва Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитасининг бюро аъзоси, «Ёш ленинчи» рўзномасининг муҳаррири Ж. Раззоқов ўртоқлар қатнашдилар.

(Ўз мухбиримиз).

ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ МАВЗЕСИ ҲАРБИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚИСМЛАРНИ ЎЗБОШИМЧАЛИК БИЛАН ТАШЛАБ КЕТГАН БАРЧА ҲАРБИЙ ХИЗМАТЧИЛАРГА ВА УЛАРНИНГ ОТА-ОНАЛАРИГА

Мурожаатномаси

Ўртоқлар!

Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий мавзеси ҳарбий кенгаши мамлакатимиз ва унинг Қуролли Кучлари ҳаётидаги мураккаб ва масъулиятли даврда сизларга мурожаат қилади. Иқтисодиётдаги жиддий ўзгаришлар, демократиянинг ривожланиши, миллионлаб кишиларнинг сиёсий ҳаётга фаол қўшилиши турмушимизнинг ҳамма соҳаларида кўпгина долзарб муаммоларни очиб ташлади.

Ижтимоий-сиёсий вазиятнинг кескин тус олиши, шубҳасиз, ҳарбий жамоалар ҳаётида ҳам акс этмоқда, уларнинг ҳаётида кескинликни, салбий ҳодисаларни келтириб чиқармоқда. Ҳозирги пайтда муайян ажратмачи, экстремист ва миллатчи кучларнинг халқ билан армия ўртасига нифоқ солишга, уни миллий хонадонларга тарқатиб юборишга, энг муқаддас нарсани — СССР халқлари дўстлигини қоралашга, армиямизга ҳамиша хос бўлиб келган қардошлик, ўртоқларча ўзаро ёрдам, байналмилалчилик анъаналарини бузишга уринишлари, айниқса, хавфлидир.

Буларнинг ҳаммаси ҳарбий интизомнинг ҳолатига таъсир қилмай қолмайди. Афсуски, сўнгги вақтда ҳарбий хизматчиларнинг, шу жумладан Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистондан чақирилган ҳарбий хизматчиларнинг ўз қисмларидан ўзбошимчалик билан кетиб қолиш ҳоллари тез-тез содир бўлмоқда. Бу эса Қуролли Кучларнинг жанговар тайёргарлигига путур етказади.

Қисмлардан кетиб қолган аскар ва сержант ўртоқлар!

Нима иш қилиб қўйганингизни чуқур ўйлаб кўринг. Армия хизматидаги катта қийинчиликларга, ҳарбий жамоалардаги мавжуд айрим салбий ҳодисаларга дуч келиб, ҳис-туйғулар таъсирида ўйламай шундай қилганлигинингизни тушунамиз. Қисмларни ўзбошимчалик билан ташлаб чиқиб кетиш — армиядаги мавжуд муаммоларга қарши кураш усули эмас, балки ирода бўшлиги, пассивлик кўринишидир, бундай хусусият эркак кишига хос эмас.

Ҳурматли оқсоқоллар, уруш ва меҳнат ветеранлари, ёш жангчиларнинг ота-оналари, акалари!

Сизларнинг ёшларга таъсирингиз жуда катта. Йигитлар СССР Қуролли Кучларида хизмат қилиш мамлакатимиздаги ҳар бир фуқаронинг фахрли вазифаси ва муқаддас бурчи эканлигини англаб олишида, фақат армия шўро кишиларининг тинч меҳнатини ҳимоя қилишга қодирлигини тушуниб етишида уларга ёрдам беришингизни сўраймиз.

Сизнинг ҳаёт йўлингиз болаларингиз ва фарзандларингизнинг ҳаёт йўлидан осон бўлмаган-ку! Ёшлик йилларингизда турмушингиз ва хизматингиз шароитлари осонмиди? Ахир сиз барча қийинчиликларни енгиб ўта олдингиз-ку.

Сизларнинг донолигингизга, ҳаёт тажрибангизга умид қиламиз. Болаларингиз, невараларингиз ва ака-укаларингиз қочоқ бўлиб қолишига йўл қўйманг, ўзбошимчалик билан қисмдан чиқиб кетиб, улар жиноят йўлига ўтганлигини тушунтиринг.

Сизлар билан ҳамкорлик қилишга ва, зарур бўлган ҳолларда сизларга ва фарзандларингизга ёрдам беришга биз тайёрмиз.

Мавзелар, қўшилмалар, қисмлар қўмондонлиги ҳозирги пайтда армия жамоаларидаги маънавий муҳитни соғломлаштириш, маиший шароитни, савдо хизматини ва ҳарбий хизматчиларга тиббий хизмат кўрсатишни яхшилаш учун кўп иш қилмоқда. Ҳарбий қисмлар ҳаётидаги салбий ҳодисаларга қарши қатъий кураш бошланди.

Сизларга мурожаат қилиб шуни айтмоқчимизки, ўз айбини, ўз ҳатти-ҳаракатларининг ғайриқонунийлигини англаб, ихтиёрий равишда қисмга қайтиб келадиган аскарлар ва сержантларга нисбатан уларни жиноий жавобгарликдан озод қилиш масаласи хайрихоҳлик билан кўриб чиқилади ҳамда Ватанни ҳимоя қилишга доир ўз конституцион ва ватанпарварлик бурчини ҳалол бажариш учун имкон берилади.

Мурожаатимизни тушуниб кутиб оласизлар ва қўллаб-қувватлайсизлар деб умид қиламиз.

ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ МАВЗЕСИ ҲАРБИЙ КЕНГАШИ.

ДИЛДАН СУҲБАТ

«Спутник» халқаро ёшлар туризми бюроси — ҳар томонлама таништиришга муҳтож бўлмаган ташкилот. Халқаро ёшлар туризми бюросининг муваффақиятлари ва камчиликлари тўғрисида кўп эшитгансиз. Ёшлар туризми бюроси ва унинг муаммолари тўғрисидаги ахборотни бевосита ана шу иш билан шуғулланувчилардан эшитиш ҳар ҳолда қизиқарли бўлади, деб ўйлаймиз.

«Ёш ленинчи» ва «Комсомолец Узбекистана» рўзномалари «Спутник» халқаро ёшлар туризми жумҳурият бюроси раиси Х. Зайниддинов билан шу йил 18 сентябрда соат 15 дан соат 17 гача учрашув ўтказадилар. Саволларни ёшлар рўзномалари таҳририяти номига хат ёки телеграмма орқали жўнатиш мумкин. Учрашув куни эса қуйидаги телефонлар орқали 33-95-97 ёки 32-55-84 қўнғироқ қилишингиз мумкин.

ХАЛҚАРО АНЖУМАН ҚАТНАШЧИЛАРИ ВА МЕҲМОНЛАРИГА

«Ат-Термизийнинг маънавий мероси ва ҳозирги замон» мавзуидаги анжуман қатнашчилари ва меҳмонларини шонли воқеа — атоқли мусулмон мутафаккири ва муҳаддиси имом ат-Термизий таваллудининг 1200 йиллиги билан СССР ҳукумати номидан самимий табриклайман.

Сизларнинг анжуманингиз совет халқининг тарихий тақдиридаги бурилиш даврида ўтмоқда. Бу давр жамики сўнмас ва мангу бисотнинг одамлар ҳозирги турмушидаги, яъни ҳар бир миллат маънавий меросидаги аҳамиятини кўтарди. Ат-Термизийнинг мероси мана шундай қадриятлар жумласига мансублиги шубҳасиз.

Совет ҳукумати мамлакат мусулмонларининг Ислом дунёси билан кун сайин кенгайиб бораётган алоқалари ривожланишига кўмаклашмоқда. Бунда неча юзлаб мўминларнинг СССР Президенти М. С. Горбачев қарорига биноан уюштирилган Маккага ҳаж қилиши катта аҳамиятга моликдир. Биз Саудия Арабистони подшоҳи Фаҳднинг Шўро мусулмонларига миллион нусха Қуръон тортиқ қилиб кўрсатган дўстона илтифотини табриклаймиз. Совет мусулмонларининг чет эллардаги муслимлар билан алоқалари ва ҳамкорлиги келгусида ҳам инсонпарварлик мақсадлари йўлида, халқлар фаровонлиги ва тинчлиги йўлида ривожланаверишига ишончимиз комил.

Анжуманингизнинг самарали ишлаб, муваффақиятли ўтишига тилакдошман.

Н. РИЖКОВ.
СССР Вазирлар Кенгашининг Раиси.

Ватандошимиз, мутафаккир, маърифатпарвар аллома имом Абу Исо Муҳаммад ат-Термизийнинг 1200 йиллик тўйлари диёримизда кенг нишонланмоқда.

Суратларда: ат-Термизий юбилейига келган меҳмонлар ўзаро мулоқотда.

С. МАҲКАМОВ суратлари.

ШОНЛИ ЙЎЛ

(Боши 1-бетда).

«Имконият» ёшлар маркази мутасаддилари янги бу ҳаракатга қўл уришди. Ёзёвон ноҳияси комсомол қўмитаси ўз ходимларининг маоши билан тўла таъминлашга қурби етмаётганда улар ёрдам қўлини чўзишди. Энди ноҳия раҳбарлари маблағ излаб «юқори»га қўл тикишмайди. Оғирини енгил қиладиганлар бор. Тажриба фақатгина Ёзёвон ноҳиясида эмас, кўплаб жойларда синовдан ўтаётир.

Ишсизлик муаммосини ҳал этиш йўлларидан яна бири уларга томорқа бериш бўлди. Вилоятда 10 минг гектардан зиёд майдон аҳолига тақсимлаб берилди. Ахир нима бўлганда ҳам бўш вақт йўқотгандан кўра қандайдир юмуш билан машғул бўладилар-ку.

— Томорқа масаласи қишлоқ меҳнат аҳли учун муҳим воқеа бўлди. Аммо масаланинг иккинчи томони: қурилиш материаллари топиб бўлмас матоҳга айланди.

— Бунинг ҳам ечимини топаяпмиз. Ширкатларимиз, ёшлар марказлари ўзлари етиштирган маҳсулотларни Россияга нақд пулга эмас маҳсулот айирбошлаша алмаштиряптилар. Натижада қурилишбоп маҳсулотлар олинаётир. Бу борада Ёзёвон ноҳиясидаги «Имконият» ёшлар маркази, Қува ноҳиясидаги комсомол ширкатларида яхшигина тажриба тўпланди.

— Вилоят комсомол ташкилоти олдида оғриқ нуқталар кўп. Шулардан бири ёшларни ҳарбий хизматга чақириш масаласи. Бу борада жумҳуриятимиз Президентининг фармони чиққан бўлса-да, оналар кўнгли тинчимаяпти. Яқинда қўқонлик бир гуруҳ оналарнинг очлик эълон қилишмоқчи бўлганларининг боиси ҳам бежиз эмас.

— Ҳа, улар бизга ҳам, фирқа қўмитасига ҳам талабнома беришди. Жумладан, улар хизмат чоғида жабрланганларни зудлик билан ўз она юртларига қайтариш, йигитларимизни маънавий хўрланишларига йўл қўймаслик каби ҳақли талабларни баён этишган.

Эълон қилинмаган совуқ Афғон урушида ўн йил давомида 167 нафар ўғлонларимиз ўлиб келди. Ҳозирги тинчлик замонида, биргина кейинги етти ой мобайнида 29 та темир тобутни «кутиб олдик». 40 дан зиёд йигит турли даражада тан жароҳати олган. Ҳарбий хизматдан қочиб келаётганларнинг эса оёғи узилмаяпти. Нега шундай? Тинчлик, осойишталик даврдаги қирғинбарот, не кўргилик. Вилоятдаги ҳарбий госпиталда бўлсангиз ҳарбийларнинг рангрўйини кўриб кўнглингиз вайрон бўлади.

— Йигитнинг ҳожати йўқ. Вилоятдаги норасмий ташкилотлардан бири сизни етакчилар сафига таклиф қилишди. Қандай жавоб қайтардингиз?

— Мен комсомолга бутун инон-ихтиёрим билан эътиқод қўйганман. Комсомолда суягим қотди. Шу йўлда ёшлар ишончини қозондим. Иккинчи масалага келсак: норасмийлар билан алоқани узмаслик лозим. Вилоятда ҳозир «Бирлик», «Эрк», «Одамийлик» ва «Инсонийлик» каби турли уюшмалар бор. Тўғри, уларда бироз қизиққонлик бор. Аммо биз уйга олмаган кўп масалаларни улар ёдимизга солаяпти экан, бунинг нимаси ёмон. Қўқон воқеаларини эсланг. Қон тўкишларнинг олдини олиш учун норасмийлар қатъий туришди. Навбатчиликларни ташкил этдилар. Кўтарилаётган оломон орасида вазиятни юмшатишга уринишди. Таъкидламоқчиманки, бир ёқадан бош чиқариб иш тутишда ҳикмат кўп.

Комсомолда имконият кенг. Энг муҳими, юқоридагиларга яхши кўриниш учун эмас, ёшлар ишончини қозониш учун жон куйдириб ишлаш керак. Шунда йигит-қизлар ортингиздан эргашади.

— Қатағон йиллари халқнинг кўплаб суюкли ўғлонлари тупроқ тошига учради. Ноҳақлик қурбони бўлдилар. Эндиликда ошкоралик туфайли улар халқимиз қалбидан жой олаяпти. Қутлуғ байрамда Исроил Ортиқов хотираси ҳам ёруғ юз билан эсланади. Шундай эмасми?

— Ўтмишнинг қора доғлари жуда кўп кишилар бошига не кунларни солмади, дейсиз. Билибми, билмайми, халқнинг суюкли ўғлонларига тош отавердик. Камбағал оиласида туғилган Исроил Ортиқов моҳир ташкилотчи, зуваласи пишиқ комсомол раҳбари бўлган. Акмал Икромов, Файзулла Хўжаев каби атоқли раҳбарлар билан сафдош бўлган. Аввалига комсомол ташкилотларида кейин 1931 йилдан бошлаб 1937 йилга қадар жумҳурият комсомол ёшларига етакчилик қилган.

Афсус, қатағон йилларида у ҳам ёвуз кучлар қурбони бўлди. Орадан ярим аср вақт ўтгандан кейингина унинг пок номи тикланди. Шубҳасиз, авлодлар халқ учун жонини тиккан фидойи инсон хотирасини ҳеч қачон унутмайди.

— Вилоят ёшлари фахр билан эслайдиган комсомол ветеранлари кўп. Уларнинг ибратли умри йигит-қизлар учун нурли йўл бўлиб хизмат қилиши шубҳасиз.

— Халққа нур — зиё тарқатишда жон куйдириб меҳнат қилган, Крупская билан учрашиб суҳбатдош бўлган Омина Фаёзова, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Ойша Йўлдошева, жумҳуриятимизда Бутуниттифоқ Ленин комсомоли мукофотининг илк соҳибаси Т. Шодиева... Уларнинг сафи кенг. Ҳаммаси ёшлар қалбига йўл топиб, эл ишончини қозонган кишилар.

Фурсатдан фойдаланиб турли йилларда комсомол ташкилоти сафида туриб ишлаган, унинг тақдири учун курашган комсомол ветеранларини, ютуғига ютуқ қўшаётган сафдошларимизни байрам билан қутлайман. Сизларни эса катта шодиёнага таклиф қиламиз.

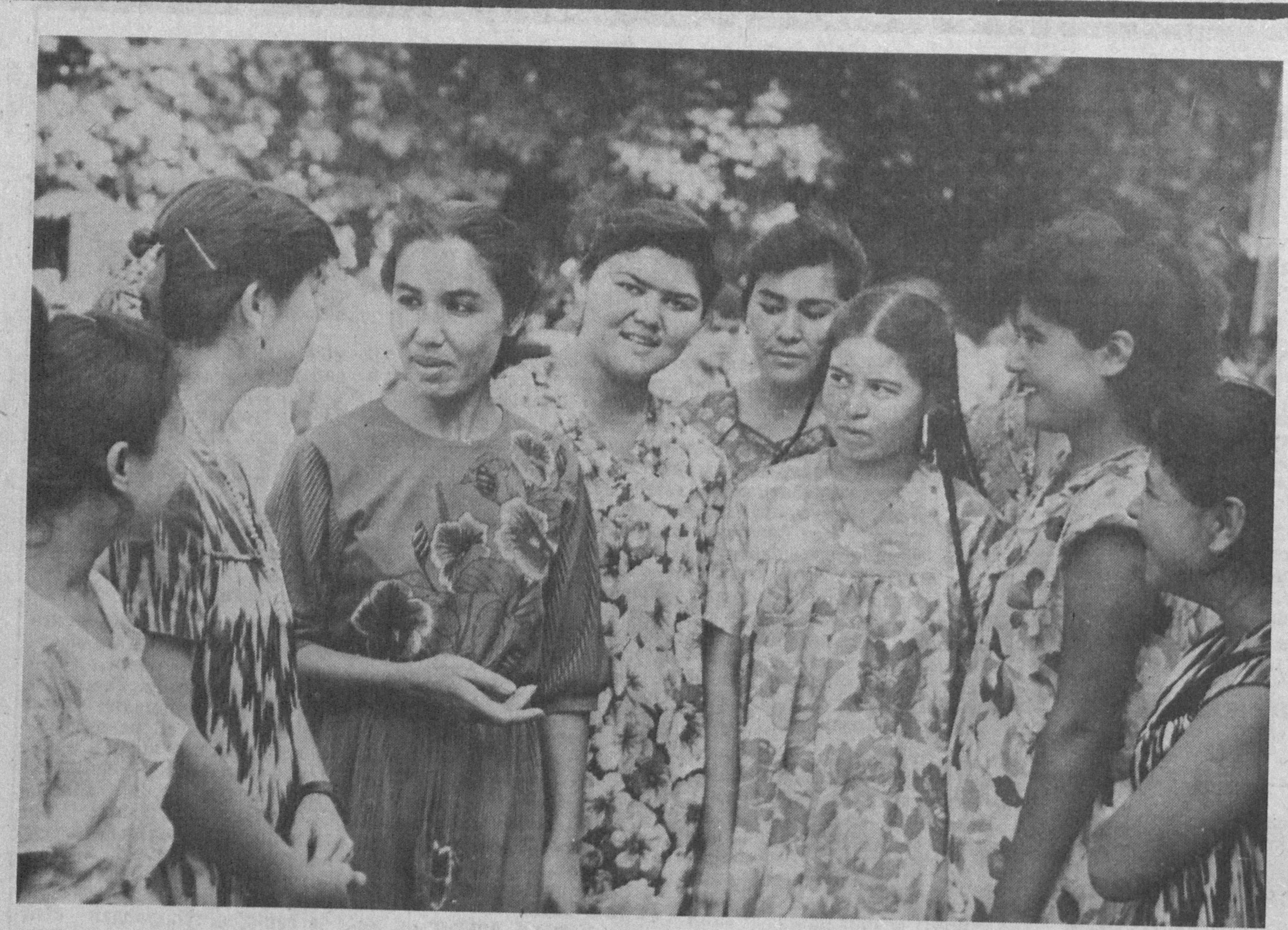
Суҳбатдош «Ёш ленинчи» мухбири
Фозилжон ШОДМОН.

ҚУТЛОВ

Фарғона комсомолининг қутлуғ байрами бизнинг вилоят комсомоли учун ҳам катта шодиёна. Сабаби водий комсомол ёшларининг солномаси бевосита уйғунлашиб кетган.

Шубҳасиз Фарғона комсомоли ўтган йиллар ичида тарих зарварақларига қайд этгулик ёрқин из қолдирди. Ёшларни маънавий етук, баркамол инсон қилиб тарбиялашда, улкан бунёдкорлик ишларини амалга оширишда шижоат кўрсатди. Биз маслакдош дўстларимизга дилдаги энг эзгу тилакларимизни йўллаб, қутлуғ айём билан муборакбод этамиз.

АНДИЖОН ВИЛОЯТ КОМСОМОЛ ҚЎМИТАСИ.

Номи оламга машҳур Фарғона диёрининг ёшлари ҳам ўзгача. Шубҳасиз, бугунги кунда вилоят комсомол қўмитаси фарғоналик йигит-қизлар учун энг яқин маслаҳатчи, кўмакдош, ҳар қандай муаммоларнинг ечимини излаб бош урадиган қайноқ масканга айланган.

Суратдаги лобар қизларга қаранг-а. Уларнинг бири ўқувчи, бири комсомол ходими, яна бири... қисқаси, бир сўз билан айтганда фаоллар.

Аъзамжон МИРЗАЖОН сурати.

Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотига номзодлар

ПАРВОЗ

«Қабрдаги хазина» видеофильмида нисбатан кичик бўлса-да, эсда қоларли, томошабинда ўзига нафрат уйғотадиган бир образ яратилган. У — Саттор образи. Фильмдаги аҳамияти жиҳатидан етакчи ўринлардан бирида турувчи бу образни, ёш, истеъдодли талаба йигит — Баҳодиржон Тўхтасинов ижро этди.

Баҳодиржон ўзи ким? У санъат оламига қандай кириб келди?

Ўрта мактабни тамомлагач, Баҳодирнинг ота-оналари тўнғич фарзандининг олисга ўқишга боришига унчалик рўйхуш бермадилар. Айниқса, отаси Қодиржон ака бунга қарши турди.

— Мен кексайиб қолдим, ўғлим, — деди у. — Уч-тўрт йил ёнимда бўлсанг, иш ўргансанг, ёмон бўлмасди. Ахир, деҳқончилик ҳам мўътабар касб. У элни тўйдиради ҳам, кийинтиради ҳам.

Баҳодир ота раъйини қайтара олмади. Далада ишлади. Ўша йили ҳам одатдагидек, ҳосил мўл бўлди, звенода ҳар гектар ердан 36 центнердан пахта етиштирилиб, план зиёди билан бажарилди. Аммо ўғлининг хаёли бошқа ерда эканини сезган Қодиржон ака унга «оқ йўл» тилашдан ўзга чора топа олмади.

Баҳодир Тошкент маданий-оқартув техникумида ўқиб юрган кезларидаёқ Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган артист Эркин Комилов мураббийлигида «Қуллар» видеофильмида иштирок этди, кейинчалик Нормурод Нарзуллаев асари асосида тайёрланган «Юракларда ёнар тилаклар» адабий композициясининг бошқарувчиси бўлди.

1982 йилда кўплар қатори Баҳодир ҳам Совет Армияси сафига ҳарбий хизматга чақирилди. У йигитлик бурчини Афғонистонда ўтади. Эсон-омон ўз Ватанига қайтган Баҳодиржонни орзулар Тошкент театр ва рассомчилик санъати институтининг режиссура факультетига етаклади. Институтнинг сиртқи бўлимига ҳужжат топширди. Айни пайтда у мазкур институтнинг битирувчи курсида таҳсил кўряпти.

Турли видеофильмларда ранг-баранг ролларни ижро этиб, нафақат вилоятда, балки, бутун жумҳуриятимизда танилиб қолди. Юқорида айтиб ўтилган «Қабрдаги хазина»да Саттор, «Бозор кўрмаган йигит»да совчи, «Диёнат»да бригадир, «Инсонийлик»да рашкчи эр образларини яратди. Кўплаб таниқли актёрлар қатори Баҳодиржон иштирок этган видеофильмлардан тўрттаси Ўзбекистон телевидениесининг «олтин фонди»дан жой олган. Булардан ташқари у «Иқбол», «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи» кўрсатувларида ҳам фаол қатнашиб келмоқда.

Баҳодиржон Тўхтасинов санъатнинг нурафшон йўлида парвозда. У яратган образларда актёрнинг алоҳида маҳорати яққол кўзга ташланади. Бу эса Баҳодирнинг етук актёр бўлишига яна бир ишорадир.

Соҳибжон БОЗОРОВ,
Охунбобоев ноҳияси.

ЧИНИҚИШ

Дарсда ўтирибман-у хаёлим кечаги кун воқеаларида. Сир эмаски, шаҳар ва ноҳиялар марказида яшовчи кўпчилик ўқувчи ёшлар ёзги таътилни бекорчиликда ўтказишади.

Таътил бошланиши арафасида бир гуруҳ мактабдошларим билан Марғилон пиллакашлик фабрикасида ташкил этилган мавсумий ишда 15 кун ишладик. Ота-оналаримиз кузатувида ишга отланар эканмиз, ҳаяжондан, ифтихор туйғусидан ўзимизни бутунлай бошқача ҳис этардик. Афсуски, бу иш пилла тугаши билан барҳам топди.

Маълумки, катта ёшдаги ўқувчилар ота-онасидан пул сўрашдан ҳижолат бўладилар. Ана шундай мавсумий ишлар йўлга қўйилса, ўзлари баҳоли қудрат пул топишади, камкўстларига яратишади. Бизнингча, бундай ёшларбоп ишлар ўқиш даврларида ҳам дам олиш кунлари ташкил этилса, яхши бўларди. Чунки болалар ҳеч бўлмаганда ўқув қуроллари учун ота-онасидан пул сўрашдек ҳижолатпазликдан қутулардилар.

Феруза ҚУТБИДДИНОВА,
Марғилон шаҳар, 1-ўрта мактаб ўқувчиси.

Ирода кучи

Наташани йўқлаб уйига борсам, унинг креслода ўтирганча рус ёзувчиси Николай Островскийнинг «Пўлат қандай тобланди» номли китобини ўқиб ўтирганининг устидан чиқаман. Ҳар гал китобдан бошини кўтариб, менга «Салом кел, — дейди-да, қўшиб қўяди. — Павел қанчалик иродали йигит-а?!».

Мен эса, фақат мен эмас, қўмитамиздаги ёшларнинг кўпи Наташани мустаҳкам иродалилиги учун Павел Корчагинга ўхшатишади.

Қувасой цемент комбинати комсомол қўмитасининг навбатдаги йиғилиши шаҳар комсомол қўмитасининг бюро аъзоси Наташа Дмитриеванинг хонадонида ўтказилди. Комсомол фаолларини Наташанинг фикрлари қизиқтирарди. Чунки Наташа ҳамиша энг қулай, энг қизиқарли йўлни, мавзуни танлаб беришини улар жуда яхши билардилар.

Мана, бир неча йилдан буён у цемент ишлаб чиқариш комбинатида лаборант бўлиб ишлайди. Комбинат, шаҳар комсомол қўмиталарининг бирор тадбири унинг иштирокисиз ўтмайди, чунки бу тадбирларнинг ташкилотчиси ҳам унинг ўзи. Ташкилотда, корхонада бирон ёш ишчига нисбатан эътиборсизлик бўлса, у дарҳол бу масалани ижобий ҳал қилишга киришади.

— Комсомол фаолиятида қайта қуришни амалга ошириш ҳақида умумий мулоҳазалар юритишдан аввал ҳар бир комсомол ходими ўзини қайта қура билса, ўз-ўзига «Комсомолда ишлаб кимга, қандай нафим тегаяпти, кимнинг корига яраяпман?» деб савол берса, ўзига ҳисоб бериб турса, бу кўпчилик учун фойдали бўларди, — дейди куюниб Наташа. — Бошқалардан талаб қилишдан олдин ҳар бир комсомол етакчиси, ходими ўзига талабчан бўлиши керак.

Йиғилишда байрамни нишонлашга бағишланган тадбирни ўтказишдан олдин шаҳримизда яшаётган, комсомолда чиниққан, унга меҳнати сингган ветеранларни топиш, уларнинг барчасини байрам билан қутлаб, ҳолидан хабар олиб келиш кераклигини айтдим. Таклифим болаларга маъқул келди.

«Кўпинча у ишни амалга оширишга йўл қўйишмади», деб кимлардандир нолиймизу, оддий инсоний бурчимизни унутиб қўямиз.

Наташа Дмитриеванинг комбинат комсомол қўмитасида маданият шўъба мудири бўлиб ишлаётганига бу йил роса ўн йил бўлибди. Шу йиллар давомида Наташа бошчилигида, унинг сценарийлари асосида комбинатда қанча-қанча байрам тантаналари, дўстлик кечалари, турли конкурслар бўлиб ўтди. Комбинатда ҳам, шаҳар комсомол қўмитасида ҳам у ҳақда гап кетгудай бўлса, «Ўзимизнинг Наташа» деб гапиришади. Чунки у ҳеч қачон тенгдошларининг, ўзгаларнинг ташвишига бегонадек қарамайди. Баъзан оқила маслаҳати билан, баъзан иродаси, кучини ишга солиб бўлса-да, дўстларига ёрдам беради. Шунинг учун ҳам ёшлар ҳамиша ундан миннатдор.

Йўлдошали АБДУВАЛИЕВ,
Қувасой шаҳри.

ЭЪТИҚОД

Комсомолга эътиқод қўйган киши унинг ташвиш ва қувончларисиз яшай олмайди. Гоҳида комсомол билетлари топшираётган ёки бирор топшириқни уддалашдан бўйин товлаётган йигит-қизни кўриб ўйланиб қоламан. Нега шундай?

Менинг болалигим мамлакат учун оғир йилларга тўғри келган. Улуғ Ватан урушидан сўнг юртнинг оёққа туриб олиши осон бўлмаган. Очиғини айтиш керак. Биз ҳозирдагидек иш битириш учун машиналарда юрмасдик. Катта электр чироқлари ҳам муаммо эди. Аммо ишлардик. Ишлаганда ҳам юракдан чиқариб ишлардик.

Комсомолга қабулни айтмайсизми. Сафларимизга ҳамма ҳам қабул қилинавермасди. Ахир бизнинг замонамизда комсомол сафига ўтишнинг ўзи катта гап эди. Энг синалган, ишончли йигит-қизлар қабул қилинарди. Шубҳасиз улар ўз уюшмаларининг қадрига ҳам етарди. Энди-чи? Ёшлар бирмунча лоқайдроқ бўлиб қолишяпти.

Ҳали ҳам эсимда, комсомол зарбдор қурилишлари дейилса ёшлар фикр билан ҳузуримизга келарди. Комсомол зарбдор қурилишлари йигит-қизлар учун касб-кор эгаллаш, турмуш машаққатларини бошдан кечириш — хуллас, камолот мактаби бўлиб қолган эди. Минг-минглаб йигит-қизлар Иттифоқимизда ва жумҳуриятимиздаги муҳим халқ хўжалиги аҳамиятига эга бўлган йирик саноат объектларини барпо этишда ўзларининг нурли изларини қолдирганлар. Мен ўшанда—50-йилларда вилоят комсомол қўмитасининг саркотиби эдим. Фирқа қўмиталари ҳам комсомолга ёрдамчи сифатида эмас ҳақиқий ўринбосар деб қарардилар. Йиллар ўтди. Комсомол ўз обрўсини йўқота бошлади. Хайриятки, қайта қуриш шарофати туфайли бой берилган ишонч тикланяпти. Албатта, бу иш игна билан қудуқ қазишдек оғир иш. Аммо мен комсомолнинг ўз мавқеини янада мустаҳкамлаши, ёшларнинг ҳақиқий йўлбошчиси бўлишига ишонаман.

Ҳамид КАВЛОНОВ,
комсомол ветерани.

Дилдаги гаплар

Афғонистон сўзини эшитсам юрагимда оғриқ туради. Э-ҳа, қанчадан-қанча алп қоматли йигитларимизни олис юртга ташлаб келмадик. Улар она юртини бир кўришга зор, яқинларининг бир оғиз ширин сўзини эшитмоққа етиша олмай, ҳаётдан кўз юмдилар. Тан олиш керак, комсомол билетимизни оғир кунларда ҳам ташлаб юбормадик. Ҳамиша ёнимизда бўлди. Ахир киши нимагадир ишониши, эътиқод қўйиши керак-ку.

167 нафар фарғоналик йигит ўз она диёрига қайтиб келмади. Ҳозир биз уларнинг оилаларига моддий ёрдам кўрсатаяпмиз. Байрамларда, шаҳид кетганларнинг туғилган кунларида хонадонларда бўлиб, хотирасини ёд оляпмиз.

Фарғона шаҳрининг ташландиқ жойларидан бири Озарбойжон кўчасидаги сойбўйини оталиққа олиб ободонлаштиряпмиз. 167 туп арча экилди. Улар тирикларга мард йигитларни эслатиб туради. Ёдгорлик комплекси қилмоқчимиз. Хуллас, хиёбонни энг сўлим оромгоҳга айлантирамиз. Шубҳасиз, бундай хайрли ишларни амалга оширишда комсомол-ёшлар ёрдам қўлини чўзишаётир — шанбаликлар уюштирилмоқда. Хайрия жамғармалари тўпланмоқда.

Фарғона комсомолининг 70 йиллик байрами муносабати билан байналмилал жангчилар номидан барча комсомол фаолларини табриклайман.

— **Ҳотамжон РАҲМОНОВ,**
Вилоят комсомол қўмитаси қошидаги байналмилал жангчилар кенгаши раиси.

Фарғоналик ижодкорлар мушоираси

Комсомол

1.

Қомус битигида сарғиш варақлар,
Фидойи ёшларнинг шонли йўллари.
Сатрлар ортида ўктам нигоҳлар.
Ўттизинчи йиллар комсомоллари.
Уялиб кетаман ўзимдан ўзим.
Кўксимни чўғ бўлиб куйдирар нишон...
Бугунги котибнинг жонига тўзим,
Бошида қоғозлар уюм тоғсимон.
Замон тинч,
Эл омон.
Юрт доруломон.
Жангтоҳмас мажлислар айтар ғолибни.
(Ҳамма бир овоздан. Йўқ шовқин-сурон).
Котиб судраб юрар эски қолипни.
Расмиятчиликдан сиқилар юрак.
Қўлидаги қоғоздан узмасдан кўзни,
Нотиқ қарор ўқир нарвойи палак.
Ўзимдан уялиб кетаман ўзим.

2.

Тарихга айланди жангу жадаллар,
Музейда занг босиб турибди қилич.
Бизни қизиқтирар кўпроқ... медаллар...
Узр, Владимир Ильич.
Анов ҳам комсомол. Сув босса элни,
Тўпиғига чиқмас жони бўлса тинч.
Манави севади хориж мебелин.
Узр, Владимир Ильич.
Бунда ҳам қоғоз бор — комсомол деган.
Иши бировларнинг ғийбатин қилиш,
Кимнинг уйида бор қанақа лаган...
Узр, Владимир Ильич.
Гузарда сўқимдек гавдаси билан.
Бири айрон сотар, садақа-илинж.
Бири бошлиғига элтади гилам.
Узр, Владимир Ильич.
Мен ҳам комсомолман, айронфурушга
Ўзлигинг қани, деб айтолдимми ҳеч?
Ё бекор келдимми бирор юмушга?
Узр, Владимир Ильич.
Лекин Абдуллалар ўлмас ҳеч қачон,
Музейда занг босмас Сиз берган қилич,
Ботирни тарбия қилар давр, замон
Ишонинг, Владимир Ильич!

3.

Саратон адоғи Қўштегирмонда
Ингичка узилган, йўғон чўзилган.
Қўнғиротнинг суви тип-тиниқ тонгдай.
Сурхун новдаларда ҳаёт тизилган,
Булутлар ортидан мўралайди ой...
Сокин тун бағрида даллидек кездим.
Юракдан ҳайқириқ келар мисли сой.
Шундай ҳайқириққа эҳтиёж сездим:
Комсомол!
Сесканиб кетса дарахтлар
Комсомол!
Юлдузлар тўкилса кўкдан.
Эшиклар очилса бир-бир тарақлаб,
Тенгдошларим чиқса ёвқур ва ўктам.
Комсомол!
Чирпирак айланса замин,
Овозим Қаҳкашон пойига етса.
...Кимнингдир кўзида қотиб қолса тун,
Кимнингдир юраги ёрилиб кетса!

ИҚБОЛ,
Вилоят Ленин комсомоли мукофоти соҳиби.

Сен келган кун

Муждалар чашмимни суяди,
Шум тақдир устимдан кулади.
Ғанимлар шодликдан ўлади.
Сен келмаган кун.
Шафақнинг бўғзида отилади қон,
Тупроқмас балчиққа ботади имон.
Ва сўнг илтижога сиғинади жон.
Сен келмаган кун...
Қақнуслар қайтади жаннат боғидан,
Ҳижрон куйиб тушар соғинч тоғидан,
Висол тўкилади ишқ бутоғидан,
Сен келадирган кун.

Умиднинг гули

Қисматнинг ҳукмидан кетаман тўйиб,
Бардошнинг қўлига тутаман ўзни,
Сочим толасининг чигали — азоб.
Бўғизлар таскинининг ожиз изини.
Яна, яна суянаман сўнгсиз умидга,
Самовий орзуга ўрайман дилни.
Илинж орасидан тишларим билан
Суғириб оламан умид гулини.
Толеимда кўз очар дунё.
Бош эгаман эзгу тилакка,
Мана, олақол, туғ қилгин дея,
Юрагимни бўлиб бераман эркка.

Латофат ОХУНОВА.

Сен хато эмассан, хиёнат

Тан оласан бир куни
маъюс,
Қучоғингда бахт эмас —
сароб.
Ва йиғлайсан бемажол,
беҳис,
Талпинасан ортингга
қараб.
Тан оласан хатоларингни,
Ўтмишингни сўкиб
буралаб.
Сўнг қайтарсан яна
ёнимга,
Борлиғингни узрга ўраб.
Мен эса жим. Борлиқ
соқов, кар,
Инграниди кўзларим
фақат.
«Хатоларни кечирса
бўлар,
Сен хато эмассан,
Хиёнат...»

Расул БАҲРОМОВ.

Лайлак

Баланд дарахт устига
Уя қургим келади.
Одамларга баланддан
Қараб тургим келади.
Аммо ҳаво заҳарли,
Нафас олиб бўлмайди.
Ночор кетгум олисга,
Буни инсон билмайди.

Тошбақа

Устимда тош, остим тош,
Тош ичига тортгум бош.
Йўқса, бу бош қурғурни
Эзиб қўяр бағритош.

Мунира ҲУСАНОВА,
Олтиариқ ноҳиясидаги 27 мактабнинг 8-синф ўқувчиси.

Хотира

Юрагида ёли бор инсон

Мен яқинда азим шаҳар, Бухорои Шарифга иш юзасидан бориб, шоҳона безакли қасрлар, мадраса-ю, масжидларнинг суратга тушириш жараёнида, бу шаҳарнинг асли номини фикримдан ўтказдим. Фохира, яъни фахр, ўз шаҳрининг гўзаллиги, юксаклигидан фахрланишдан ўз сўзи билан аталган бўлса керак.

Фахрланиш деганда инсон заковати, буюк даҳоларнинг руҳи кўз олдингда намоён бўлади. Мен Улуғбек мадрасаси қошида турарканман, Мақсуд Шайхзода асарининг қаҳрамонлари буюк актёримиз Шукур Бурхонов Улуғбек тилидан сўзлаганини эсладим.

— Саид Обид Бухорога боргаммисиз, агар борган бўлсангиз, мадраса пештоқида шундай сўзлар ёзилган: «Барча муслиму, муслималар илм-маърифатни ўрганишга ҳақлидурлар».

Бир зум хаёлим оғушида шу буюк шахс — давримиз, халқимиз фахри Шукур Бурхонов тимсоли гавдаланди. Бу инсоннинг қанчалик буюк шахс бўлса, шунчалик камтарин, зеҳни, мурувват одамни қаратга солади. Шукур Бурхонов — давримизнинг буюк фожиавий (трагик) актёридир, деб тан олинган эди, Бутуниттифоқ театр жамиятининг Ҳамза номидаги Ленин орденли ўзбек Давлат Академик драма театри спектакллари кўригига якун ясаш йиғинида, 1959 йил Москвада бўлиб ўтган Ўзбекистон санъати ва адабиёти декадаси пайтида.

Ўша кунларда Москва Бадиий Академик театрига келган томошабинлар бирин кун доҳийнинг В. И. Ленин образини, иккинчи кун довюрак, забардаст Брутни, унинг эртаси маъюс, босиқ Ваня тоғани, индини чорикор Ғафур образларини кўриб бу буюк шахсга тасаннолар ўқишгани, ҳайратга тушишгани ҳали-ҳали кўз ўнгимда.

Буни қарангки бири-бирига зид, қарама-қарши роллар.

Бу образларни яратиш учун қандай юрак керак ИНСОНга.

Комил Яшиннинг «Йўлчи Юлдуз» драмасидаги В. И. Ленин образини яратиш жараёнини кузатиш биз талаба ёшларга насиб этганидан беҳад қувонар эдик.

Репетициялардан кейин Шукур ака биз ёшлар орасига келиб ўтириб, биздан узоқ суҳбат қуриб, маслаҳатлар ўргатарди, доҳий образи қанчалик мураккаблигини бизларга такрор ва такрор уқтирардилар. У киши каттами-кичикми бировдан фикр олишни ёқтирарди ва бошқаларга ўз ёрдам қўлини чўзардилар. Мен ўша февраль ойи, декада кунлари Ш. Бурҳонов овози Ленин овозига қанчалик ўхшашлигини Ленин музейига бориб, доҳийнинг ўз овозини тинглаб, тан бериб иқрор бўлдим. В. Шекспирнинг «Юлий Цезарь»идаги Брут Шукур аканинг энг юксак, шоҳона ролидир. Унинг Цезарь қатл этилгандан кейин, халқ олдига чиқиб:

«Римликлар, ҳамшаҳарлар ва дўстлар!

Хўш, сиз нимани афзал кўрар эдингиз? Цезарь яшаса-ю, сиз ҳаммангиз қуллар айлансангиз афзал бўлармиди ёки Цезарь ўлса-ю сиз ҳаммангиз озод одамлар бўлиб яшасангиз афзал бўлармиди? Мен сизлардан жавоб кутаман!» деган сўзлари, халқни юксакликка ундаши важоҳатли Брутнинг ўзини эслатарди.

Айниқса, унинг ҳаёт билан видолашиш саҳнаси ҳозиргидай кўз ўнгимда. Мен бу саҳнани ҳар сафар спектаклнинг репетициясию, томоша вақтида қайратланиб парда ортидан томоша қилар эдим.

Шукур ака ортига тисарилар, бир дақиқа сукут сақлаб куч йиғарди, сўнгра рўпарасида ханжар ўқталиб турган аскарга юзланиб туриб, арслондай важоҳатли ўкириб ханжарга кўксини қадардики, уни бағри остидаги аскар — артист Турғун Хонтўраев йўқ бўлиб кетарди.

Унга дуч келганингда бу одамнинг юрагида ёли бор дерди киши. Ҳа, дарҳақиқат юрагида ёли борлигининг далили, Шукур ака инфаркт бўлиб, оғир касалликка дуч келганда, унинг ёнида ётганлар ҳаёт билан бирин-кетин хайрлашаётган пайтларида ҳам, ўлим чангалини енгиб яшади, чунки у ҳаётни севарди, юрагида ёли бор ИНСОН эди.

Ўша оғир дамларда, бемажол ётганида ҳам Шукур ака ҳаётга чексиз иштиёқ билан:

«Ҳамид, довюрак ўзбек ўғлони Жалолиддин Мангубердини яна бир бор томошабинларга туҳфа қилиб, уларнинг қалбида из қолдирсам, томошабин бу спектаклга оқиб келишига аминман» деб, шу сатрларни ўқирди:

Киши туғилмайди бошда тож билан,
Туғилар эрликка эҳтиёж билан,
Бошимнинг тожидур онамга қасам.

Ўша туғунлик пайтлар Шукур ака билан бу асарни қўйиш учун кўпгина одамлар билан учрашдик, катта даргоҳларга чиқдик, лекин натижа бўлмади.

Бу йил Мақсуд Шайхзоданинг 80 ёшлик тўйнаси кунларида бу асар телетомошабинларга туҳфа қилинди. Шукур ака уни кўра олмади.

Мана ҳозир Шукур ака даврамизда йўқ, лекин у қалбимизда яшаб келмоқда.

Шукур ака 75 баҳорни кўрган куни эрта тонгда у киши ётган хонага кириб борсам, гулдонда ажойиб атиргуллар анқиб турипти.

— Шукур ака, биздан олдин гул келтирганлар ҳам бор экан-ку, — десам.

Ҳа, шу ернинг фаррош аёли келтирди бу гулларни, — дедилар.

Шукур акани ҳамма бир хил севарди, ҳурматлаб олқишлардилар, чунки шоҳу гадога баробар қалб эгаси эдилар.

Ҳамид ҚАҲРАМОНОВ,
Ўзбекистон ойнаи жаҳони адабий ва мусиқий кўрсатувлар бош редакциясининг режиссёри.

* * *

Шукур Бурхонов доимо ижод ҳақида, санъатнинг келажаги ҳақида ўйларди. Ҳатто «зангори экран» кўрсатувларини ҳам фикр-мулоҳазалари билан бойитарди. Таклифларини ўртага қўярди. Чинакам санъаткор асли шундай бўлиши лозим.

Тарихнинг ўқилмаган саҳифалари

«...ЛЕОНИД ИЛЬИЧ ЎЗИ ҲАҚИДА ЯХШИ ХОТИРА ҚОЛДИРДИ»

ЮРИЙ ЧУРБАНОВ, МАҲБУС, 1979-1985 ЙИЛЛАРДА КПСС МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ АЪЗОЛИГИГА НОМЗОД, СССР ИЧКИ ИШЛАР ВАЗИРИНИНГ БИРИНЧИ МУОВИНИ, ГЕНЕРАЛ-ПОЛКОВНИК.

Ю. Ч. Ҳозир у ўз сўзларидан тонади. Далиллари йўқ. Мен қаршилик кўрсатишга уринишим биланоқ... Гдлян менга агар тентаклик қилсангиз Бутиркодаги аёлсифат эркаклар олдига жўнатамиз, деб айтди. Буни қандай айтган бўлса, шундайлигича такрорлаяпман, бутун ҳаётим мобайнида эсимда қолади.

А. К. Сиз қандай ўйлайсиз, у шундай ҳам қилиши мумкинмиди?

Ю. Ч. Шубҳаланмайман. Улар Қўҳна майдонга йўл очилганлигидан керилишарди, у ерда шахсан кимгадир маълумот бериб туришарди. Гдляннинг тушига доимо мана шу ўзбек миллиони кириб чиқарди. У мен билан баҳсда, ҳатто пичинг қилганимда ҳам ўзини тутолмай тутоқиб кетарди.

Шунда Иванов ёрдамга келарди. Гдлянда ўзи яхши кўрадиган мана бундай усул бор эди: у шу заҳотиёқ хайрлашар ва дерди: «Навбатдаги миллионлар учун Тошкентга учаман...» Бир неча кунга учиб кетарди. «Тор» эса Ивановнинг қўлига ўтарди. Гдлян эса бир куни менга: агар сиз зарур далилларни бермагангизда, сизни нима қилишимни ўзим ҳам билмас эдим, — деди...

А. К. Сиз Лефортовода ўзингизни-ўзингиз ўлдиришга урингангиз ҳақида ривоят бор. Шу тўғрими?

Ю. Ч. Йўқ. Шу тўрт кунлар чамаси овқат қабул қилмадим. Мен ерпарчин қилинган, эзиб ташланган эдим; Гдлян, Иванов, Каракозов ана шу эзиб ташланганлигимни кўриб туришарди ва олдиларида улар учун зарур бўлган томонга жуда осонгина буриб юбориладиган хом материал турганлигини билишарди.

А. К. Сизга рафиқангиз билан кўришишга ижозат этишдими?

Ю. Ч. Йўқ, тергов вақтида бу ҳеч кимга ижозат этилмайди. Лекин терговда бўлган вақтда ойига бир маротаба уйдан озиқ-овқат посилкасини олишга ижозат берилади. Менга уни беришмади, заҳарлаб қўйишлари мумкин, деб айтишди, бунинг эвазига турмадаги дўкондан ўн сўмлик эмас, балки йигирма беш сўмлик озиқ-овқат олишимга ижозат беришди.

А. К. Сизни ким заҳарлаб қўйиши мумкин?

Ю. Ч. Бу ҳам бошидан охиригача терговчиларнинг хом хаёли. Эҳтимол, ўзбек ёки қандайдир фирқа хизматчиси, эҳтимол, москвалик... уларни ким билади дейсиз, Андрей Викторович. Бир сўз билан буни калламга қуйишди. Ана шу қўрқув остида қани-қани фамилияларни айтақол, ёз, ёз, дейишди. Ўз далилларини шу тариқа борган сайин мустаҳкамлаб бордилар. «Ниҳоят биз сен туфайли тинчийдиган бўлдик», — деди Гдлян. Ҳар томондан савол бериб қилинадиган тергов даҳшатли нарса. Тўрт терговчи — сен эса бурчакка тиқилиб олган кучук боласидексан. Мана шу шафқатсиз қисув, киноявий жилмайишлар, қарашлар остида нима деб жавоб қилишингни билмайсан... Улар яна ўзаро гап ҳам талашиб туришади. Менда фақат ёлғизгина истак. Ана шу кишилардан тезроқ қутилиш, камерага қайтиш ва тиббиёт ёрдамига мурожаат этиш истаги бўлган. Кечқурун укол қилиб, қон босимини ва юракни асл ҳолига келтиришарди. Мен ухлардим. Эрталаб эса қон босимим ёмонлашиб, яна ошиб кетарди. Юракнинг мазаси қочарди... қисилиб қоларди... Шунда қандайдир суюқликни томиримга юбориб, яна терговга чақиришарди. Одатда тергов 8 соатлаб давом этар, фақат тушликда соқчи олиб кетиб, яна тезда терговчилар олдига олиб келарди. Шунинг учун менда ўткир юрак хуружи бўлди. Турманинг касалхонасига тушдим. Тундами ёки эрталабми машинада Москва касалхоналаридан бирининг реанимациясига олиб боришди. Касалхона, тўғри ёпиқ эмас, лекин икки прапоршчик соқчилигида ёпиқ хонада сақлашди. Ана ўша ерда ўн кун мобайнида мени ўзимга келтиришди. Мен улардан жилла бўлмаса бир кун дам олиш беришларини, ўзимга келишимни, фикрларимни жамлашни, (сизлардан қочиб қаёққа бораман, деб) сўрадим.

Улар жонни суғуриб олишарди.

Гдляннинг кайфияти менга яхшидек туюлганида у билан очиқчасига, инсончасига гаплашишга уриндим. Йўқ, у мени эшитишни хоҳламади. Кейин Гдлян, унинг «маълумотларига» кўра, менинг дала ҳовлимда 15 та қутича кўмиб қўйилган, деди. Мен: яхши, менга қоғоз беринг, участканинг режасини чизаман ва улар қаерга кўмиб қўйилганлигини кўрсатаман, дедим. Ўз-ўзидан равшанки, ҳеч вақо йўқ эди. Тоқат қилиб бўлмас даражага етганда Бош прокурорга: буларнинг ҳаммаси ёлғон: мени Гдлян ва Ивановдан халос қилинг, деб ёздим ва охирига алвидо, дея қўшиб қўйдим. Шу заҳотиёқ Каракозов зинғирлаб келди, нима учун сиз бу аризани ёздингиз, бу дўқ-пўписанинг нима кераги бор, деб мени қўшни хонага олиб киришиб, тинтув қилишди. Тизимчани суғуриб олишди, янги маҳбуслик кийимини беришди. Яна ана шу жараён айлана бошлади. Мен сизга бундай дейишим мумкин: менга кўрсатишган жабр-зулмларини дунёдаги бирор бир ривожланган мамлакатда, ҳаттоки оддий одам билан ҳам қилишмайди. Бунинг устига-устак яна генерал-полковник билан. Уларда генерал, генерал эмасми, деган гап йўқ эди; бу пайтда мен ҳали унвонимдан маҳрум этилмаган эдим...

Ўта пасткаш билан қандай муомала қилинса, шундай муомала қилишди. Эндиликда улар жамоатчиликни қаердадир қандай ҳужжатлари сақланаётганлигига ишонтирмоқчи бўлишаяпти. Уларда ҳеч вақо йўқ, Андрей Викторович...

Суд сиртдан тўла демократик тарзида ўтди (омма учун), лекин бу суд Гдлян-Иванов ва Иттифоқ Прокуратурасининг тантанаси бўлган. Мен уч ярим соат ваъз айтдим. Журналистлар, телетасвирчилар иштирокида. Жим-житлик ҳукмрон эди. Суд раиси Маров маъқуллагандек бош тебратарди. Мен Ўзбекистон ички ишлар органлари раҳбарларидан юз минг сўм тортиб олдим; Гдлян ва Иванов, агар эсингизда бўлса, бир ярим миллион сўмдан бошлаган эди. Суд жараёни бошланишида менинг ҳисобимда 657 минг сўм қолди, чамаси. Суд эса бор-йўғи 90 минг сўм қолдирди. Лекин, Андрей Викторович, гап шундаки, Ўзбекистоннинг барча амалдор шахслари тобе қилинган ёки эзиб қўйилган эдилар; шу ердаги собиқ генерал Норов, эндиликда у мажруҳ. Мен сизга гапириб берган Норбўтаев, учинчи генерал, Тошкент вилоят ички ишлар бошқармасининг собиқ бошлиғи Жамолов, генераллар Сатторов ва Собиров ҳам шу ерда. Улар ҳам мана шу «зонада», уларни менга қарши далил беришга қандай мажбур қилганликларининг тарихини сўзлаб беришди. Уларга ё тўла гуноҳидан кечишга ёки оз муддатли жазо беришга ваъда қилишган. Мен гўёки улардан олган пораларнинг миқдорини Гдлян ва Иванов, Каракозов, Миртов томонидан айтиб турилган; мана сизга «ажойиб тўрт шахс», ана шу тўртликдан энг ёрқинлари — Гдлян ва Иванов, албатта. Каракозов «соя нуқтаи назарини» эгаллаган, лекин бунинг барчаси сохта, албатта. Суд арафасида полковник Миртов менга: агар оқилона кўрсатмалар берсангиз (яъни тергов фойдасига) сизга ваҳшиёна чора-тадбирлар қўлламаймиз», — деди. Мана шундай. Буни мен сизга сўзма-сўз айтаяпман. Биз демократик суд деймиз, биласизми, демократик суд, давлат қораловчиси Сбоев эса (ҳозир у Каракозовнинг ўрнини эгаллаган) Чурбановга беш йил қамоқ ҳукмини ва ўн йил режими кучайтирилган колонияни талаб қилди. Нима учун?! Бир ярим миллион 90 минггача тушди, у ҳам сохта. Терговчи Миртов тергов кетаётган хонасида телефон гўшасини кўтариб, мени синглим билан улаши, қонун бўйича бу қатъиян ман этилган ва мен унга: Светлана, юз минг сўм олиб кел, деб айтишимни қандай тушуниш керак?! Миртов айтганидек, терговчига «суяк ташлаши» зарур, яъни қўл ва оёғимни боғлашни исташарди. Каракозовга рафиқам гўё ўзбеклардан олган қимматбаҳо буюмни олиб келишни таклиф қилиши нима учун зарур бўлган? Бу авантюра эмасми?..

А. К. Сиз синглингизга қўнғироқ қилдингизми?

Ю. Ч. Шубҳасиз, Светлана телефоннинг олдида беҳуш бўлиб полга қулади. У билан 76 ёшли онам турарди, унинг ҳам аҳволи ёмон бўлиб қолди. Миртов эса гўшани тортиб олди ва жойига қўйди.

А. К. Балки қўнғироқ қилмаслик керакмиди, Юрий Михайлович.

Ю. Ч. Албатта. Қўнғироқ қилмаслик керак эди. Лекин Миртов шундай талаб қилдики... Номерни териб, гўшани менга тутқазди. Мана шундай қилиб, «суяк ташланарди», Андрей Викторович, бизнинг ҳуқуқий давлатимизда.

А. К. Тўғрисини айтсам, ҳаммасини тушунмаяпман: сиз судда пора олганлигингизни бўйнингизга олдингизми? Ёки йўқми?

Ю. Ч. Мен Каримов, Худойбердиев, Умаров ва Есиндан пора олганлигимни бўйнимга олишга мажбур бўлганман. Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофаза қилиш раҳбарлари билан ошкора курашишдан чўчимаганман, чунки улар ўзларининг охирги судларига боришади... Фирқа ва шўро органларининг раҳбарлари эса судда гувоҳ сифатида чиқдилар; уларнинг ишлари ҳали поёнига етказилмаган, уларнинг орқасида Гдлян ва Иванов... СССР Прокуратурасининг бутун тергов қисми турарди. Улар шунчаки қўрқишди. Мен ҳам қўрқардим. Сизга айтганимдек, мени алдашди. Мана шундай, Андрей Викторович.

А. К. Демак, сиз мана шу йўл билан кимнидир қутқарган экансиз-да?

Ю. Ч. Ҳақиқатан мен кимнидир қутқариб, бироқ ўзимни шу билан чўктирганман (сукут қилди). Судда вазият оғир бўлган, адвокат Макаров, бошқа айбланувчиларнинг ҳимоячилари судга Гдлян ва Ивановнинг келишини талаб қилишди. Бироқ суд раиси бу илтимосни қондира олмади.

А. К. Нима учун?

Ю. Ч. У пайтда Гдлян ва Иванов шон-шуҳрат чўққисида эди. Агар судья Маров уларни судга чақиришга қарор берганда, улар шунчаки келмаган бўлишарди. Маровга эса бизнинг шафқатли матбуотимиз тинчлик бермасди.

А. К. Шундай қилиб, Юрий Михайлович, сиз пора олганмисиз ёки йўқми?

Ю. Ч. Менга бу пораларнинг нима кераги бор, Андрей Викторович. Ўзингиз ўйлаб кўринг, Ички ишлар вазирининг муовини, вазирнинг биринчи муовинини қўя турайлик, маоши 550 сўм. Генераллик унвонига ҳам 120—130 сўмдан зиёдроқ атрофда тўлашади. Мана шунга қўшимча хизмат йили қўшилади. Сўнгги вақтларда қайдномадаги 1100 сўмга имзо чекардим. Ўша пайтда ташқи ишлар вазирлигида ишлаётган рафиқамнинг лавозим маоши 250 сўм бўлиб, бизга етарли эди. Бундан ташқари коллегия аъзоси сифатида овқатланишга карточка олардим. Галина Леонидовна билан бизнинг фарзандларимиз бўлмаган. Умуман, биз беками-кўст яшардик. Мен яна таваккал қилишим мумкинмиди? Ҳар ҳолда оддий оилада яшамаётган эдим. Бу иллатни ҳеч маҳал тасдиқлаш мақсадим йўқ эди. Нормал оилада ўсдим, отам кекса фирқа ва шўро ходими: ўнинчи синфни тугатганимдан сўнг институтга кириш ниятидан қайтариб, ҳунар-техника билим юртига тавсия қилди. У шундай деди: агар сен ишчи жамоасини англаб етмас экансан, институтга бормайсан, уни англаб етмайсан. Мана, мен ҳам ҳунар билим юртига ўқишга кирдим. Ўз чўнтакларида пули бўлишини истаган ҳар бир ўғил бола сингари менга ҳам пул зарур эди. Таътил вақтида бир тўп болаларни тўплардим, сабзавотларни вагонлардан тушириш учун Москва—Қозон станциясига борардик. Бригада бошлиғи эса бизга сатин чолворларимизни тўлдириб олма олишимизга ва ўзимиз билан бирга олиб кетишга ижозат этарди. Мен эса ҳаммасини оила дастурхонига олиб келардим. Билим юртини тугатганимдан сўнг тайёра заводига слесарь-йиғувчи қилиб ишга йўллашди. Мен ёмон топмас эдим ва барча пулимнинг тийин-тийинигача уйга умумий қозонга олиб келардим. Кейин комсомол қўмитаси 1957 йилда ёшлар ва талабалар фестивалида ишлаш учун тавсия қилди. Ундан сўнг мен Москва шаҳар Ленинград ноҳия комсомол қўмитасига йўриқчи этиб таклиф қилиндим. Бунда ҳамма жойда ажойиб, виждонли, ғоят ибратли одамлар билан яқин бўлганман. Кейин шаҳар комсомол қўмитасида ишладим, 1961 йил бўлса керак, КПСС Москва шаҳар қўмитаси қарори бўйича ички ишлар органига ишга юборилдим. Аввал — РСФСР қамоқхоналар Бош бошқармаси сиёсий бўлимининг комсомол бўйича йўриқчиси бўлдим, сўнгра Москва вилояти бўйича қамоқхоналар Бошқармаси сиёсий бўлими бошлиғининг ёрдамчилигига ўтказилдим. Кейин эса БЛКЁИ Марказий Қўмитаси аппаратига — тарғибот ва ташвиқот бўлимига йўриқчиликка таклиф этилдим. Ҳамма жойда, у ноҳия қўмитаси ёки БЛКЁИ Марказий Қўмитаси бўлмасин, бунда ҳам ҳалол ва виждонли одамлар билан ишладим. Яъни ўша вақтда комсомол ходимлари жуда кам ҳақ олишларига қарамай, ўзгалар ҳисобидан яшашга интилиш бўлган эмас. Оиламанд йигитлар эса маошини зўрбазўр учма-уч етказишарди.

А. К. Ҳозир БЛКЁИ Марказий Қўмитаси системасида, умуман комсомолда таназзул тўғрисида кўпдан-кўп мақолалар ёзилган. Бу ҳақда қиссалар ёзишмоқда, фильмларни суратга олишмоқда. Яқинда «Ноҳия миқёсидаги фавқулодда ҳодиса» картинаси (айтгандек, ёмон ишланмаған) экранга чиқди.

(Давоми бор).

(Боши ўтган сонда).

Жумҳурият янгиликлари

● ҚАШҚАДАРЁ вилоятидаги Қамаши пахта фабрикасининг жамоаси кечаю-кундуз ишлай бошлади. Натижада фабрика жамоаси ишлаб чиқариш унумдорлигини икки баравар оширди. Қайта ишланган сифатсиз хом-ашёдан кўрпалар тайёрлаш ва мебелларни қоплашда фойдаланилмоқда. Қамашиликлар тайёрлаган маҳсулот мамлакатимизнинг кўпгина минтақаларида доимо харидоргир ҳисобланади. Яқинда эса фабрика Швейцария, Венгрия ва Югославия фирмалари билан шартнома тузди. Хорижий бозорга чиқиш фабрика ходимларига мунтазам равишда валюта ишлаб топишга ҳам ёрдам беради.

● ЧИРЧИҚДАГИ «Ғунча» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси кичик мактаб ёшидаги қизлар учун «банан»-шимлар тайёрлай бошлади. Кичкинтойлар янгиликдан мамнун бўлишади, чунки у машҳур «Бурда» ойномасида таклиф қилинган намунага қараб тайёрланган. Бу маҳсулотнинг дастлабки туркуми ҳозирнинг ўзидаёқ Тошкент ва пойтахт вилояти савдо тармоғига етказиб берилди.

Хорижидан хабарлар

Телетайп лентасидан

БОНН, 12 сентябрь. (СИТА мухбири Владимир **Серов**). ГФЖ ҳукмрон партияларининг раҳбарлари Германия масаласини узил-кесил бартараф этиш тўғрисидаги шартномани Германия ва Европа тарихидаги муҳим саҳифа, деб баҳоладилар. Бу шартнома бугун Москвада СССР, АҚШ, Буюк Британия, Франция, ГФЖ ва ГДЖ Ташқи ишлар вазирлари ўртасидаги «Икки плюс тўрт» формуласи асосида ўтган музокараларнинг якунловчи босқичида имзоланди.

Мазкур ҳужжат, деб таъкидлади Эркин демократик партия раиси О. Ламбсдорф, урушдан кейинги даврга якун ясаб, Европадаги тинч ҳамкорликнинг янги даврини бошлаб беради. Уруш туганидан кейин 45 йил ўтгач, у Германиянинг тўла мустақиллиги учун йўл очиб берди.

Христиан демократлар иттифоқи бош котиби Ф. Рюе шартноманинг имзоланишини «Бутун Европа учун тинчлик даври бошланишидан далолат»дир деди. Бутун Европанинг яхлитлигига эришишни у бирлашган Германиянинг олий мақсади, деб ҳисобламоқда.

Бундестагдаги христианлар ижтимоий иттифоқи ўлка гуруҳининг раиси В. Беч Германия бирлашувининг ташқи жиҳатларини бартараф этишни унинг барча қўшнилари ва буюк давлатлар хушнудлик билан қабул қилганлигини уқтирди. У Германия билан бу мамлакатлар ўртасидаги илиқ муносабатлар сақлаб қолиниши ва мустаҳкамланиши лозим, деб ҳисобламоқда.

ВАШИНГТОН. (СИТА мухбири Игорь **Борисенко**). Форс кўрфазидаги танг вазиятни бартараф этиш ҳозир «эҳтимолга яқинроқ» бўлиб қолди. Президентнинг миллий хавфсизлик бўйича ёрдамчиси Брент Скоукрофт Си-Би-Эс телекомпанияси мухбири билан суҳбатда шуларни таъкидлади. «Бу фақат биз жиддий ёндашув ва қатъият кўрсатганимиз туфайлигина эмас, — деб таъкидлади у, — шу билан бирга Президент Буш билан Президент Горбачевнинг ўтган якшанба куни Хельсинкида бўлиб ўтган учрашуви ироқликларга Совет Иттифоқи БМТ кўрган тадбирларни қатъият билан қўллаб-қувватлаётганлигини намойиш этгани сабабли ҳам мумкин бўлди». У АҚШ билан СССР «ҳамкорлик қилишга қодир бўлиб чиққанлигини, натижада Бирлашган Миллатлар Ташкилоти шундай ҳаракат қила олдики, у 1946 йилдан буён «совуқ уруш» туфайли бундай ҳаракат қилишга муваффақ бўлмаган эди. Президентнинг миллий хавфсизлик бўйича ёрдамчиси халқаро муносабатлар ривожланишининг ҳозирги даврини «анча илҳомлантирувчи» давр деб, таърифлади.

ВЕНА. (СИТА мухбири Владимир **Смелов**). Австриянинг доимий нейтраллиги Альп тоғлари ёнбағридаги жумҳурият учун Форс кўрфазидаги тангликни бартараф этиш ишида «халқаро ҳамжамият билан ҳамжиҳат бўлиш» учун тўсиқ бўлолмайди. Австрия Ташқи ишлар вазирлигининг бош котиби Томас Клестиль бу ерда шундай баёнот билан чиқди.

Унинг сўзларига қараганда, гап босқинчини жиловлаш тўғрисида бораётган бир пайтда Австрия бир четда турмайди. Альп тоғлари ёнбағридаги жумҳурият БМТ Хавфсизлик Кенгашининг Форс кўрфазидаги можарога тааллуқли қарорларини қўллаб-қувватлайди ва бажаради.

ПРАГА. (СИТА мухбири Игорь **Шамшин**). Касаба уюшмалари жаҳон федерациясининг (КУЖФ) котибияти Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош котиби Хавьер Перес де Куэльярга телеграмма йўллади. Унда БМТ Қувайт ва Ироқни тарк этган ёки бу ердан чиқиб кетиш истагини билдирган ажнабий ишчилар учун халқаро ёрдам ташкил қилишга даъват этилган. Уларнинг аксарияти ҳозир чўл-биёбонларда юрибди, деб таъкидланади ҳужжатда.

КУЖФ халқаро ташкилотлар ҳукуматларга мурожаат қилиб, улардан ишчиларга озиқ-овқат маҳсулотлари ва бошқа энг зарур нарсалар билан ёрдам беришларини, сўрашлари даркор деб, ҳисоблайди. Ажнабий фуқаролар ўз ватанига қайтиб боргунига қадар уларга шундай ёрдам бериб туриш керак, деб таъкидланади телеграммада.

МАНАГУА. (СИТА мухбири Игорь **Пшеничников**). Ҳарбий хизматдан бўшатилган 700 га яқин контрас «Тигрильо» тахаллуси билан маълум бўлган жанговар командир бошчилигида қўлларида қурол билан Никарагуанинг бориш қийин бўлган тоғли ноҳияларидан бирида яширинди. «Никарагуа қаршилиги» бош штабининг собиқ аъзоси, энди эса «Никарагуа қаршилиги» асосида тузилган «Никарагуа қаршилиги фуқаро ташкилоти»нинг раҳбари Оскар Собальварро бу фактни эътироф этди. Унинг баёноти чоршанба куни «Баррикада» рўзномасида эълон қилинди.

Собальварро 700 нафар контрас тоғларга чиқиб кетганига икки ҳафтача бўлганини хабар қилди. Бироқ у контрасларнинг бу хатти-ҳаракати уларнинг Виолета Барриос де Чаморро ҳукуматига қарши қуролли исён бошланганлигидан дарак бериши ёки бермаслиги тўғрисида аниқ бир гап айтмади.

(СИТА).

ПАРИЖ. (СИТА мухбири Сергей **БАТИРОВ**). Германия муносабатларини узил-кесил тартибга солиш тўғрисидаги шартнома хусусан келгусида бирлашган Германия томонидан «ҳар қандай ҳудудий даъволарни» истисно этганлиги учун ҳам «Икки плюс тўрт» формуласига асосланган музокараларнинг жуда яхши натижаси бўлди. Франция ташқи ишлар вазири Ролан Дюма РТЛ радиостанцияси мухбири билан суҳбатда шу ҳақда гапирди.

МОСКВАДА ИМЗОЛАНГАН ШАРТНОМА ХУСУСИДА АЙТИЛГАН ФИКРЛАР

ВАШИНГТОН. Москвада Германия муносабатларини узил-кесил тартибга солиш тўғрисидаги шартноманинг имзоланиши тарихий воқеадир. «Икки плюс тўрт» жараёнининг муваффақиятли тугаши — барча томонлар зўр бериб қилган иш ва яхши ниятининг натижасидир, — деди Оқ уйнинг матбуот котиби Марлин Фицуотер журналистлар учун навбатдаги брифингда.

ВЕНА. (СИТА мухбири Владимир **Смелов**). Москвада «Икки плюс тўрт» формуласи асосидаги музокараларнинг муваффақиятли тугалланиши, Германия муносабатларини узил-кесил тартибга солиш тўғрисидаги Шартнома имзоланиши натижасида Марказий Европадаги «сиёсий куйдирги» тугатилди. Австрия ташқи ишлар вазири Алоис Мок Швейцария телевидениеси мухбири билан суҳбатда шу ҳақда гапирди.

(СИТА).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

ЯНГИ КИТОБ НАШРДАН ЧИҚДИ

● ДАНИЭЛ Эван Вейсс ўзининг «Ғирт америкалик» китобини нашрдан чиқарди. Ушбу китобдан қуйидаги маълумотларни билиб олиш мумкин.

Америкаликларнинг 50 фоизи китоб ўқимайди.

АҚШ фуқароларининг 35 фоизи спиртли ичимлик истеъмол қилмайди.

Улардан 26 фоизининг фикрича, камбағалликнинг асосий сабабларидан бири — дангасаликдир.

Талабаларнинг 40 фоизи Исроилни Араб мамлакати, деб ҳисоблайди.

59 фоиз американинг (эркак ва аёл) оғирлиги ўртача ҳолдан юқоридир.

87 фоиз америкалик дезодорант сепмайдиган кишилар билан ишлашни хоҳламаслигини билдирди.

306 КИЛОГРАММЛИ ТОШБАҚА

● СЕЙШАНЬ архипелаги оролларидан бирида баҳайбат тошбақа ушланиб, унга «Эсмеральда» деб ном қўйишди. Унинг вазни 306 килограмм бўлиб, Лондон шаҳри ҳайвонот боғидаги «чемпион» тошбақадан 19 килограмм оғирдир.

ЎҒИЛ БОЛАЛАР ОРОЛИ

● ЯПОНИЯДАГИ унча катта бўлмаган Дзиноудзи оролини кўпинча ўғил болалар ороли, деб атайдилар. Гап шундаки, бу ерда ўғил болалар қизларга нисбатан 3,5 баробар кўп туғилади. Бунга ёрқин бир мисол: янги ўқув йилида биринчи синфга 19 ўқувчи борса, шундан атиги бир нафари қиз боладир.

ТУГАМАЙДИГАН ПЬЕСА

● «САЁҲАТЧИ МАЙК-4» радиопостановкаси жаҳонда энг узун пьеса ҳисобланади. У Канаданинг Нью-Вестминстер шаҳридаги маҳаллий радиостанция орқали 1944 йилдан бери ҳафтасига олти марта эшиттирилмоқда. Бугунги кунда ҳам эшиттирилаётган пьесанинг қачон тугаши номаълум.

«КАМАЛАК»

ДАМ ОЛИШ САҲИФАСИ

УМРИ ҚЎШИҚЛАРДА ЭТАДИ ДАВОМ

Бу қўшиқ, бу наво мангуликка бир сас бўлиб қолади. Замону-замин айланаверади. Авлодлар келиб кетаверади. Тинч, нотинч кунлар ўтаверади. Уни ҳар қайси авлод, ҳар қайси келажак ҳар куйга солади, ҳар куйда тинглайди, шу қадар ёқимли, шу қадар мунгли, шу қадар сеҳрли қўшиқ ва наво эса бир оҳангда инсон руҳини ҳамон аллалайди.

Ана шундай ўлмас қўшиқ ва навони ўзбек классик санъати хазинасига биз учун мерос қилиб кетган Мадраҳим Шерозий таваллудига 100 йил тўлади.

Ўзбекистон мусиқа санъати ривожига муносиб ҳисса қўшган, соз (гармон) дутор, рубоб (тор) каби мусиқа асбобларининг ажойиб ижрочиси, созанда ва ҳофиз, Ўзбекистон ССЖ халқ артисти Мадраҳим Ёқубов Шерозий юбилей кечасига ёр-дўстлари, шогирдлар, йигит-қизлар йиғилишди.

Юбилей кечаси ўтаётган «Баҳор» концерт залида «Катта сувора» «Савту Сувора», «Гул уфори», «Сеномо», «Феруз», «Қора сочинг» тароналарини бугун унинг издошлари, шогирдлари, фарзандлари куйлар экан, санъатдаги ўз мактабини яратган инсонларгина авлодлар тилидан ва дилидан мустаҳкам ўрин олишини ҳис қиласан, киши. Аслида буюк санъаткор қандай инсон эди? Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби М. Юсупов Шерозий ижоди ва ҳаёти ҳақида шундай ҳикоя қилади:

У доимо халқ орасида бўлди. Хоразмда инқилоб ғалаба қилган кезлари у ҳамкасблари Мулла Юсуф ота (доирачи-ашулачи), Матёқуб Отажонов (доирачи ашулачи), Жуманиёз билолмончи, сурнайчи Отажон Матқулиевлар билан бирга хоразмлик санъаткорлар Қурбон ота Исмоилов, Сафо Муғанний, Комил Девоний, Матпано ота Худойбергановлар билан ёнма-ён туриб янги ҳаёт куйларини сафида бўлди.

Катта Фарғона канали қурилишида ҳам сози, ҳам овози билан иштирок этди. Улуғ Ватан уруши йилларида Шерозий ва устози Курти ота Аваазматов Усмон Юсупов таклифи билан Тошкентга чақирилиб, Янгийўл ноҳиясидаги янги ташкил этилган театрда иш бошладилар. «Асрлар орзиқиб», «Гул Ватан» қўшиқларини у шу йиллари басталади. Бу ерда Шерозий танқидли санъаткорлар ва бастакорлар Жўрахон Султонов, Маъмуржон Узоқов, Ганижон Тошматов, Тўхтасин Жалилов, ва бошқалар билан яқиндан танишди, ижодий ҳамкорликда бўлди. Тўхтасин Жалилов Мадраҳим Шерозийдан эшитган қўшиқ ва куйларни «Алпомиш», «Тоҳир ва Зуҳра», «Равшан ва Зулхумор», мусиқали драмаларида ижодий фойдаланганлиги бунга мисол бўлади. Эллигинчи йиллар арафасида Хоразм вилояти давлат мусиқали театри қошида эллик кишилик ашула ва рақс дастаси ташкил қилинди.

Тез орада ансамбль репертуари Хоразм ашула ва рақс, лапарлари билан бойиди. Бу ансамблга Мадраҳим Шерозий бошқош бўлади. Кейинчалик олтмишинчи йиллар арафасида унинг суюкли шогирди, Ўзбекистон ССЖ халқ артисти Комилжон Отаниёзов ташаббуси билан Ўзбекистон Давлат филармонияси қошида Хоразм ашула ва рақс дастаси ташкил этилди. Дастада Мадраҳим Ёқубов Шерозий бой мусиқа билим ва тажрибасини ёшларга ўргатиш билан шуғулланди. Байрам тантанасида Ўзбекистон ССЖ маданият ва тарихий ёдгорликлари муҳофаза қилиш жамияти раиси Нуриддин Акрамович Муҳиддинов, Ўзбекистон халқ артисти Гавҳар Раҳимова, Хива ноҳияси Эшлос номли жамоа хўжалиги раиси Берди Каримов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Бикажон Раҳимова, Ўзбекистон композиторлар уюшмаси раиси А. Х. Жабборов устоз санъаткор ҳақидаги хотиралари билан ўртоқлашдилар.

Шунингдек, хайрли кечанинг ташкилотчиларидан бири Хоразм вилояти фирқа қўмитаси котиби Эркин Самандаров санъаткор ҳақидаги хотираларини шундай ифодалайди:

Хоразм қўшиқларида ўзига хос, латофатли воҳанинг юраги уриб туради. Диққат билан қулоқ тутган одам ундан кўп ҳикоятлар эшитади, сир-асроридан, воқиф бўлади, гўзал ва бетакрор бир оламни кашф этади.

Бугун табаррук 100 ёши нишонланаётган Мадраҳим Шерозий ижросида мен «Сувора» тинглаганман. Тинглаб ҳайратга тушганман.

Гарчи эрурман толеи
Феруз ила оламда шоҳ,
Лек ул парилар сарвари
олдида қулдурман бугун.

«Сувора» — Хоразмнинг нақшинкор минорлари, нилий гумбазларидек салобатли, ўтмишидек теран ва мунгли, феълидай кенг, қўлидай очиқ, қалбидек жўшқин.

Мен Мадраҳим Шерозий ижросида «Феруз» тинглаганман. Тинглаб ҳайратга тушганман.

Эй, шаҳ, карам айлар чоғи
тенг тут ёмону яхшини,
Ким меҳр нурин тенг солур
вайрону обод устина.

«Феруз» — Амударёнинг аввалги тўлқинларидек югурик, Оролнинг аввалги чайқалишидек қудратли, шу билан бирга қиз қалбидек нозик ва титроқли, Қорақумнинг қадимий гиёҳларидек муаттар, ошиқ йигит юрагидек ўтли, нолали, бетоқат ва тошқин.

Мен Мадраҳим Шерозий ижросида соз — гармонда халқ қўшиқларини тинглаганман. Тинглаб ҳайратга тушганман.

Юрагимда барқ уради
тутунлар,
Менга кўнгил беринг
бағри бутунлар.

Халқ қўшиқлари — халқнинг ўзидек доно, халқнинг ўзидек мунис, халқнинг ўзидек пурвиқор. Ҳам вазмин, теран, ҳам содда ва ўйноқи, ҳазил-мутойибага, нозик қочиримларга бой.

Ана шу учта жиҳат Шерозий мактабининг шуҳратини ёйди. Хоразмнинг бугунги санъатида ана шу уч хислатни давом эттириш, ёш қалбларга сингдириш, шу йўсин умрини боқий қилиш энг хайрли ишлардандир.

Шерозий юбилейи Хоразм қўшиқчилик санъати, умуман санъатимиз, маданиятимиз тўйидир. Ўз қўшиқлари билан юракларни забт этган Комилжон Отаниёзов, сози, ўйчан ва файласуфона ашуласи билан довруғ қозонган Ҳожихон Болтаев овози бугунги юбилейда авж пардаларга пайванд, дил наволарига ҳамоҳангдир.

Қутлуғ сана муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси жумҳурият маданият вазирлиги, жумҳурият бастакорлар уюшмаси, театр арбоблари уюшмаси қатор тадбирларини амалга оширдилар. Мадраҳим Шерозий ҳақида ҳужжатли фильм яратилди. Ғафур Ғулом нашриётида у ҳақидаги китоб чоп этилмоқда, қўшиқлари пластинкаси чиқарилди.

Урганчда санъаткор яшаган кўчага, маданият уйига, Хивадаги битта мактабга Мадраҳим Шерозий номи берилди.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ўзбекистон халқ артисти Мадраҳим Шерозий санъатимиз отахонларидан бири сифатида барҳаёт, унинг сози, қўшиқлари элимизга хизмат этмоқда.

Шерозийнинг падари бузруквори Муҳаммадёқуб ҳожи ўз ўғлининг Хивадаги муваффақиятларини кўриб боши осмонга етган, ўғлидан рози кетган эди. Бугунги кечада Шерозийнинг катта ўғли, филология фанлари доктори, профессор Отаназар Мадраҳимов, ўғиллари Саидназар ва Ҳурмат Мадраҳимовлар, қизи, ажойиб шифокор Мунаввара опа Мадраҳимова қатнашиб, ўз оталари тўйининг қувончини эл-юрт билан баҳам кўриб ўтирибдилар.

Устоз хотирасига бағишланган кечада мен Мадраҳим Шерозий умри қўшиқларда давом этажагини яна бир бор ҳис қилдим.

Меҳрибон ҚУРБОННИЁЗОВА.

Доира рақсга чорлайди

И. КОНЬКОВ сурати.

Болалар адабиёти кунлари олдидан

Аҳил оила

Хўроз чалиб бонг
Томоғин қирар,
Роса қичқирар
Уйғонгунча тонг.

Товуқ тухумлар,
Қоқолар чўчиб.
Қош-кўзи ўчиб
Оқдир тухумлар!

Курк бўлиб кейин
Кўп тухум босар.
Ҳовлини босар
Жўжа «чий-чий»и

Хўроз ва товуқ
Яшар соз, аҳил.
Шу сабаб, ахир,
Қуйди-чиқди йўқ!

Улар ҳар бири
Ўз ўрнин билар.
Рўзғор қилар
Жўжа ўстириб.

Қуёш ва ер

Тарвуз бўлса гар қуёш,
Ер эмиш бир дона мош?
Бу ўхшамас ҳеч ростга,
Эга эмас асосга.
Баҳоланса холисдан,
Қуёш юксак, олисда.

Ҳар кун тонгда уйғонар,
Шомга қадар у ёнар.
Ёритар ер-жаҳонни,
Яйратар тирик жонни.

Барибир кеч кирганда
Кун совиган чирманда:
Кўкдан сирғалиб пастга
Тахтидан тушар аста.

Тушар қизиб олгани,
Сезар ишлаб толганин.
Ҳорғин ҳис қилиб ўзин
Юмиб олган у кўзин.

Чақнамайди шу учун,
Хира-йўқдай нур-кучи.
Юзи қизил-бўриққан,
Катталашган-зўриққан.

Уфқ-ёстиқ, қўяр бош, —
Ором олади қуёш
Биздан бир оз нарида,
Она-Ернинг бағрида!

Ернинг ўзи митти денг,
Лекин кўнгли жуда кенг.
Ўхшаса ҳам у мошга,
Уй тарвуздай қуёшга!

Даҳшат

Бармоғим тимдалар қиёқ
Тирқирар қирмизи қоним.
Эт ачир, дилим тун-сиё,
Оғриган жойдадир жоним.

Ўйламай узилган япроқ
Азобин чекади дарахт.
Зўр гуноҳ қушга тош отмоқ,
Ўлдирмоқ ваҳшийлик,
даҳшат!

Султон ЖАББОР.

Мақтайверманг!

— Ака, кўп мақтайверма...,
Кичик полвон деб Норни.
Ахир бугун бир урсам
Оғриб қолди-ку қорни.

Уятчан хўроз

Қосим чизган хўрознинг
Тожи қолган бўялиб.
Тонг отса ҳам қичқирмас
Товуқлардан уялиб.

Рогатка

Бир амаллаб рогатка
Қилиб берсам Ҳошимга,
Шунда, чумчуқ кўзлай деб
Қўйиб қолди бошимга.

Дарвозабон

Дарвозабон бўлгандим
Артекдаги ўйинда.
Ука, билсанг коптокни
Қайтариш хўп қийинда.

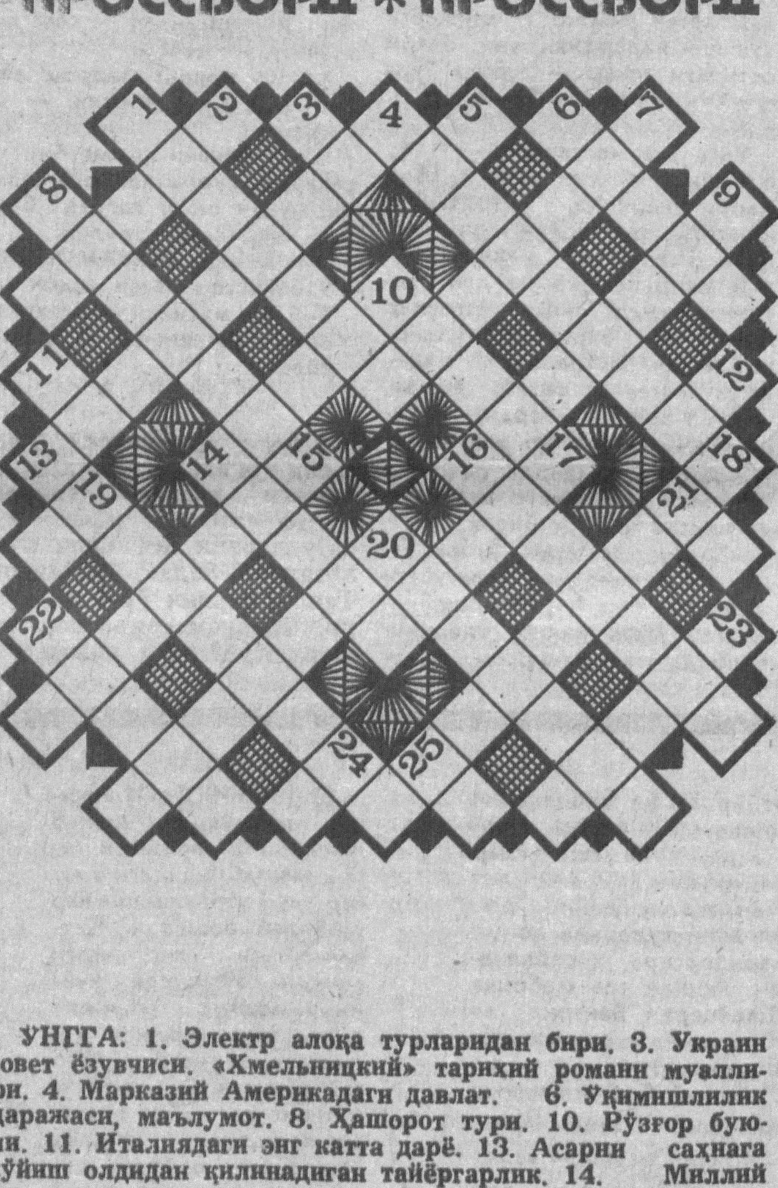
Қичқирар дўстлар тўпни
Ташлагин деб бу ёққа.
Шошилгач, ерни тепиб
Зиён етди оёққа...

Алимардон ҲАЙИТОВ,
7-синф ўқувчиси.

ЯНГИ ДЎКОН

● ЎЗБЕКИСТОН билан Қирғизистон ССЖ чегарасида жойлашган Қорасув темир йўл станциясида янги дўкон ишга тушди. Бунинг учун янги бино қуришнинг кераги бўлмади. Илгари бўш ётган вокзал биносида катта-катта бўлимлар жойлашди. Бу ерда озиқ-овқат, кийим-кечак, йўлда зарур бўладиган молларни сотиб олиш мумкин.

КРОССВОРД * КРОССВОРД

ЎНГГА: 1. Электр алоқа турларидан бири. 3. Украин совет ёзувчиси, «Хмельницкий» тарихий романи муаллифи. 4. Марказий Америкадаги давлат. 6. Ўқимишлилик даражаси, маълумот. 8. Ҳашорот тури. 10. Рўзғор буюми. 11. Италиядаги энг катта дарё. 13. Асарни саҳнага қўйиш олдидан қилинадиган тайёргарлик. 14. Миллий пойабзал тури. 16. Фарғона водийсидаги вилоят. 20. Қозоқ совет ёзувчиси, «Сирдарё» романи муаллифи. 21. Қадимий чертиб чалинадиган мусиқа асбоби. 22. Ҳиндистон пул бирлиги. 25. Уй ҳайвони.

ЧАПГА: 2. Моҳир каштачи, тикувчи. 4. Механик энергияни электр энергиясига айлантирадиган машина. 5. Ёввойи ҳайвон, балиқ ва қушларни турли йўллари билан тутиш, отиш. 7. Йиртқич ҳайвон. 9. Қишлоқ хўжалиги қуроли. 10. Ўқув йилининг тўртинчи бир қисми. 12. Баъзи ҳайвонлар гарданида бўладиган узун соч. 15. Африка қитъасидаги давлат. 17. Шимолий Кавказда яшовчи халқлардан бири. 18. Лекциялар ўтказиладиган хона. 19. Сайёра. 20. Ўзбек маърифатпарвар шоири. 23. Радио ихтирочиси 24. Қуш ошиёни.

Ф. ОРИПОВ тузган.

КРОССВОРД * КРОССВОРД

ПЕШҚАДАМ ЎЗГАРДИ

Биринчи лига командаларининг навбатдаги тур учрашувлари бўлиб ўтди. «Пахтакор» Ярославль шаҳрида маҳаллий «Шинник» футболчиларига қарши майдонга тушди. Ўйин бошланиши билан майдон эгалари кетма-кет ҳужум уюштириб, ҳисобни очишга муваффақ бўлишди. — 1:0. Шундан сўнг бутун ўйин «Пахтакор»нинг устунлигида ўтди. Афсуски, футболчиларимиз уюштирган, комбинациялар натижа бермади. Учрашувнинг охирги дақиқасида командамизнинг моҳир тўпурари Игорь Шквирин «Шинник» дарвозасини аниқ нишонга олиб, командани мағлубиятдан қутқарди — 1:1.

Мусобақа карвонбошиси «Металлург»нинг бу турда омади келмади. Запорожьелик футболчилар Бокуда «Нефтчи» командаси билан учрашиб, 0:2 ҳисобида ютқазишди. Владикавказлик футбол ишқибозларнинг қувончлари чексиз. «Спартак» ўз майдонида «Кузбасс»ни 1:0 ҳисобида енгиб, биринчи ўринга чиқиб олди.

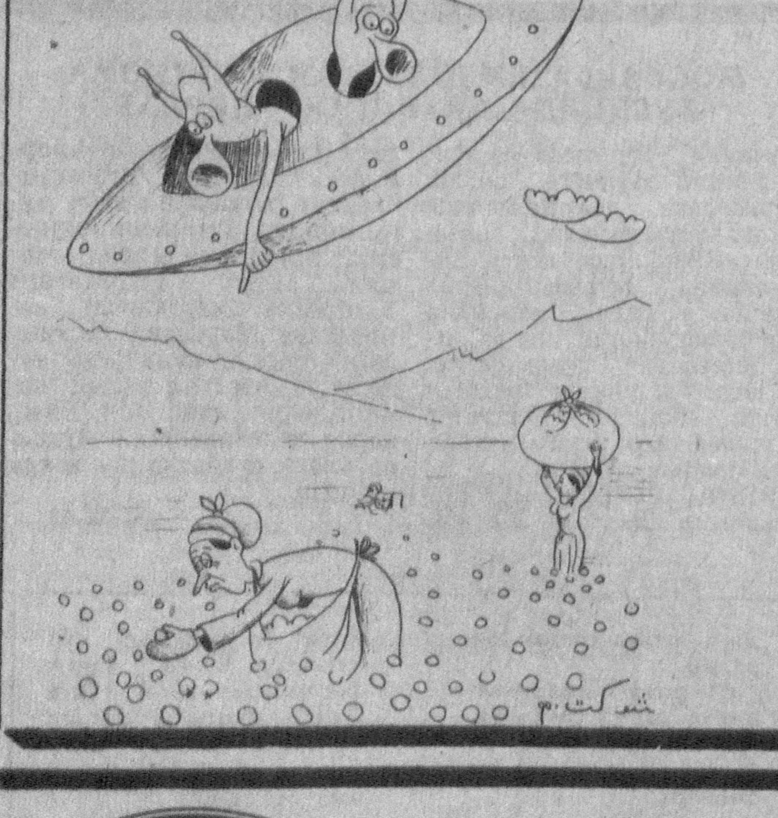
Қолган ўйинлар натижалари қуйидагича: «Таврия» — «Динамо» (Ст) — 3:2, «Тирас» — «Ростсельмаш» — 0:0, «Кубань» — «Локомотив» (Н) — 3:1, «Динамо» (Сх) — «Факел» — 3:0, «Зенит» — «Нистру» — 1:2, «Геолог» — «Қайрат» — 2:0, «Котайк» — «Локомотив» (М) — 4:1.

Навбатдаги тур ўйинлари эртага, 16 сентябрь куни ўтказилади. «Пахтакор» Тюмень шаҳрида «Геолог» командасига қарши майдонга тушади.

ЎЙИНЛАР ЖАДВАЛИ

	Ў.	Ю.	Д.	М.	Т.	О.
«Спартак»	28	16	8	4	53—21	40
«Металлург»	28	15	9	4	43—20	39
«Пахтакор»	28	16	6	6	53—33	38
«Шинник»	28	14	6	8	39—28	34
«Локомотив» М.	27	12	9	6	31—21	33
«Динамо» Ст	28	13	6	9	37—29	32
«Нистру»	28	10	9	9	31—33	29
«Динамо» Сх.	26	11	6	9	19—21	28
«Геолог»	28	10	7	11	27—32	27
«Нефтчи»	27	9	9	9	38—33	27
«Факел»	28	10	6	12	31—37	26
«Локомотив» Н.	28	8	9	11	25—38	25
«Таврия»	28	6	13	9	24—27	25
«Котайк»	28	8	8	12	29—23	24
«Ростсельмаш»	28	8	8	12	26—39	24
«Зенит»	28	7	9	12	30—32	23
«Қайрат»	28	7	9	12	28—36	23
«Тирас»	28	7	9	12	20—36	23
«Кубань»	28	8	5	15	21—39	21
«Кузбасс»	26	4	5	17	17—35	13

РАССОМ ХАНДАСИ

Ўзга сайёраликлар: — Тараққиётнинг орқага кетиши шу бўлса керак, 100 йил бурун келганимизда бирорта аёлни пахтазорда учратмаган эдик.

* * *

Ўзга сайёралик: — Юринг биз билан, олиб кетайлик.

Шилқим йигит: — Сизларда гўзал қизлар кўпми?

Рассом Шавкат МУЗАФФАР ўғли.

ТВ

16 СЕНТЯБРЬ — ЯКШАНБА

ЎРМОН ХОДИМЛАРИ КУНИ

● ЎзТВ I

10.00 «Ҳафтанома». Ахборот-мусиқий кўрсатув (такрор.).

* * *

11.00 «Болалар — бизнинг келажагимиз». Кинопрограмма. 11.50 «Бу телба дунё». Наманган вилояти мусиқий драма театрининг спектакли. 13.15 «Оролга сайр». Бадиий фильм («Озарбайжонфильм»). 14.35 «Деҳқон юмушлари». 15.05 Болалар учун. «Қувноқлар саргузашти». 15.35 «Алифбо сабоқлари» (такрор.). 16.10 «Бугун — Ўрмон ходимлари куни».

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби. 18.10 «Мультипанорама». 18.55 «Сиҳат-саломатлик». Илмий-оммабоп программа. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 «Боболардан қолган наво». Телефильм. 20.15 Тижорат ахбороти. 20.30 Москва. «Вақт». 21.00 Телевизион миниатюралар театри. 22.00 «Ахборот». 22.20 «Барҳаёт наволар». Маъмуржон Узоқов. 23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Сапеда». Мусиқий кўрсатув. 10.05 «Ҳар бир кишига ва барчага». Реклама. 10.15 «Алифбо мўъжизаси». 10.45 «Барча юлдузлар». Фильм-концерт. 12.15 «Севги ҳақида афсона». Бадиий фильм. 2-серия (рус тилида).

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби. 18.05 Мультфильмлар программаси. 18.40 «Севги ҳақида афсона». Бадиий фильм. 2-серия (рус тилида). 19.40 «Эй Бухоро шод бош...» 20.30 Москва. «Вақт». 21.00 Мусиқий программа 22.00 «Ҳафта». Информацион кўрсатув. 22.30 «Ҳамсафар». Бадиий фильм (Эрон, рус тилида). 00.30 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ I

7.15 Спорт ҳамма учун. 7.30 Ритмик гимнастика. 8.00 «Спортлото» тиражи. 8.15 «Эрта саҳарлаб». 9.15 «Ватан хизматида». 10.15 Тонгги дам олиш программаси. 10.45 «Дунё бўйлаб». 11.45 «Здоровье». 12.30 «Педагогика ҳамма учун». 13.30 «Сиёсий мулоқотлар». 14.30 Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Доктор Айболит». Мультфильм. 16.00 «Қишлоқ янгиликлари». Панорама. 17.15 «Янгра, гармонь». Танаффус пайтида (18.15) — «Ер — она масканимиз». Фотоконкурс. 19.20 «Канизак Изаура». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия. 20.30 «Вақт». 21.00 «Оддий ва мангу нарсалар ҳақида». 21.15 Алла Пугачева ва унинг дўстлари таклиф этадилар.

● МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг! 7.45 Телевизион ҳужжатли фильмлар премьераси 8.30 «Кел, алмашамиз». Мультфильм. 8.40 «Сибирнинг мовий кўзи». Телевизион ҳужжатли фильм. 9.35 «Грузияфильм» студиясининг болалар учун қисқа метражли телевизион фильмлари программаси. 10.45 Миллий баскетбол ассоциацияси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати. Финал. «Детройт». — «Портленд». 11.45 Мамлакат театрлари намойиш этади. В. Распутин. «Сўнгги муҳлат». Омск драма театрининг фильм-спектакли.

14.00 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ ВИДЕОКАНАЛИ

«Замандас» кўрсатуви.

* * *

16.30 «Планета». Халқаро программа. 17.30 МТ хазинасидан. «Бир рейсга ёлланган шофёр». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Экран»). 19.45 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Бизникида меҳмонда». 20.00 «Табаррук нарсаларнинг қайтиши». Олмаотадан кўрсатилади. 20.25 Коллаж. 20.30 «Вақт». (сурдо таржимаси билан). 21.00 РСФСР Олий Совети сессиясининг кундалиги. 22.00 Хоккей.

Муҳаррир ўринбосари Фарруҳ РАҲИМОВ.

«Ёш ленинчи»

«Молодой ленинец» орган ЦК ЛКСМ Узбекистана
Издаётся на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32-УЙ.

ТЕЛЕФОНЛАР:
ҚАБУЛХОНА — 32-56-58
ХАТЛАР БЎЛИМИ — 32-54-65.
ИНДЕКС: 64607.
513500 НУСХАДА ЧОП ЭТИЛАДИ.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Д. — 23575.